

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av hälsoskyddslagen, lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning samt kemikalielagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att hälsoskyddslagen, lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning samt kemikalielagen ändras. Det föreslås att i lagarna intas en bestämmelse, enligt vilken Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram som styr den kommunala tillsynen över miljö- och hälsoskyddet. Kommunen skall för sin del utarbeta en tillsynsplan för den tillsyn som regleras i lagstiftningen om miljö- och hälsoskyddet. Tillsynsplanen skall styra kommunens egen verksamhet och beakta det riksomfattande tillsynsprogrammet.

I propositionen föreslås också ändringar av de bestämmelser som gäller avgifterna för tillsynen. Kommunen skall ta ut avgift hos verksamhetsidkaren för sådana regelbundna kontroller som tillsynsmyndigheten utför enligt den av kommunen godkända tillsynsplanen. Ändringarna har till syfte att effektivise-

ra den tillsyn som kommunerna utövar med stöd av lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd samt utöka de kontrollavgifter som uppbärs för att säkerställa tillfredsställande resurser för kommunens miljö- och hälsoskydd.

Det föreslås dessutom att till hälsoskyddslagen fogas en bestämmelse om behörighetskraven för dem som ansvarar för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhallar, badanläggningar och liknande anläggningar samt en bestämmelse om hur kompetensen intygas. Dessutom föreslås det att hälsoskyddslagen kompletteras med närmare bestämmelser om Social- och hälsovårdens produkttillsynscentrals behörighet när det gäller beredskap för exceptionella situationer samt förfarandet vid anmälningar och lämnande av uppgifter.

Lagarna avses träda i kraft våren 2006.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Nuläge	4
1.1. Lagstiftning och praxis.....	4
1.1.1. Avgiftsbelagd tillsyn	6
1.1.2. Planenlig tillsyn.....	8
1.1.3. Behörighetskrav för personer ansvariga för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhallar, badanläggningar eller motsvarande....	9
1.2. Internationell jämförelse.....	9
Avgiftsbelagd tillsyn	9
Behörighetskrav för personer ansvariga för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhall eller motsvarande samt i badanläggning.....	9
2. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	11
2.1. Målen	11
2.2. De viktigaste förslagen	11
3. Propositionens konsekvenser	12
3.1. Ekonomiska konsekvenser	12
Kommunala tillsynsplaner och riksomfattande tillsynsprogram.....	13
Behörighetskrav för personer ansvariga för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhall eller motsvarande samt i badanläggning.....	13
3.2. Konsekvenser i fråga om organisation och personal.....	14
3.3. Miljökonsekvenser	14
4. Beredningen av propositionen	14
4.1. Remissutlåtanden.....	15
5. Samband med andra propositioner.....	15
DETALJMOTIVERING.....	17
1. Lagförslag.....	17
1.1. Hälsoskyddslag.....	17
1.2. Lag om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning	23
1.3. Kemikalielagen.....	25
2. Närmare bestämmelser	26
3. Ikraftträdande.....	26
LAGFÖRSLAGEN	28
Lag om ändring av hälsoskyddslagen.....	28
Lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning.....	32
Lag om ändring av kemikalielagen.....	35
PARALLELLTEXTER	38

Lag om ändring av hälsoskyddslagen.....	38
Lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning.....	45
Lag om ändring av kemikalielagen.....	50

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd

Hälsoskyddet för individen och dennes livsmiljö (*miljö- och hälsoskyddet*) utgör en del av folkhälsoarbetet. Miljö- och hälsoskyddet (folkhälsoarbete som gäller livsmiljön) har från första början ingått i folkhälsolagen (66/1972). I samband med en ändring av folkhälsolagen (1131/1997) infördes begreppet ”miljö- och hälsoskydd” i folkhälsolagen. Enligt motiveringen till ovan nämnda ändring av folkhälsolagen i regeringens proposition RP 167/1997 rd omfattar lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd följande lagar (*speciallagstiftning om miljö- och hälsoskydd*): Hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (361/1995), lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996), nedan kallad hygienlagen, veterinärvårdslagen (685/1990) samt produktsäkerhetslagen (914/1986). Den sistnämnda har upphävts och ersatts av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004).

Kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet är mycket omfattande. Förutom verkställigheten av ovan nämnda lagstiftning om miljö- och hälsoskydd ansvarar de kommunala miljö- och hälsoskyddsmyndigheterna i allmänhet dessutom för efterlevnaden av kemikalielagen och tobakslagen jämte bestämmelserna på lägre nivå. Utöver detta går en del av miljö- och hälsoskyddstjänstemännens arbetsinsats till att sköta uppgifter enligt lagen om djursjukdomar (55/1980), djurskyddslagen (247/1996) samt lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapernas gemensamma jordbrukspolitik (1100/1994).

Av ovan nämnda lagar avses i denna proposition med vissa lagar om miljö- och hälsoskydd endast hälsoskyddslagen, tobakslagen och kemikalielagen.

Resurserna för miljö- och hälsoskydd och deras utveckling

Kommunernas resurser för miljö- och hälsoskydd minskade radikalt under 1990-talet. Enligt den utredning som social- och hälsovårdsministeriet låtit göra (Ympäristöterveydenhuollon voimavarat vuonna 1996, STM, selvityksiä 1999:7) minskade hälsovårdsspektörernas arbetsinsats i uppgifter som gällde miljö- och hälsoskydd med till och med 30 procent under åren 1988 – 1996. De sviktande resurserna inom miljö- och hälsoskyddet framgår även av Livsmedelsverkets utredningar (Bedömning av den kommunala livsmedelskontrollens tillräcklighet 1998 – 2001). Enligt resultaten från året 2001 uppträdde ett underskott i arbetsinsatsen hos drygt 200 kommuner eller samkommuner, dvs. hos i runt tal 80 procent av samtliga tillsynsenheter. De kommunala miljö- och hälsoskyddstjänstemännens tillsynsuppgifter har mångfaldigats i och med anslutningen till Europeiska unionen och i synnerhet när det gäller övervakningen av fuktskador i bostadsbeståndet.

Eftersom resurserna minskat samtidigt som uppgifterna de facto ökat har detta medfört ett antal problem inom det kommunala miljö- och hälsoskyddsarbetet. I ett flertal kommuner går hälsovårdsinspektörernas och den övriga tillsynspersonalens disponibla arbetstid så gott som helt till att handlägga besvär och det blir inte tid över för tillsyn av förebyggande karaktär eller för planering av och prioriteringar i verksamheten. På grund av stora variationer mellan kommunerna och deras ekonomiska situation har det inte varit möjligt att åstadkomma en ensartad tillsyn inom alla sektorer av miljö- och hälsoskyddet. Som en följd härav har såväl nivån som kvaliteten på den kommunala hälsovårdstillsynen sjunkit, vilket eventuellt kan ha bidragit till det stigande antalet matförgiftningar under slutet av 1990-talet.

Mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården 2000 – 2003

Statsrådets beslut "Mål- och verksamhetsprogram för social- och hälsovården 2000 – 2003" (SHM, publikationer 1999:17) punkt 3.1 "Omgivningsfaktorer som stöder välfärden", formulerar en målsättning om ökat samarbete kommunerna emellan för att genomföra miljö- och hälsoskyddet. För att säkerställa tillfredsställande resurser för tillsynen föreslås det också i programmet att man inför nya tillsynsavgifter och rationaliserar procedurerna vid egenkontroll. I och för verkställigheten av statsrådets beslut utarbetade social- och hälsovårdsministeriet 2001 i samråd med jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet, Livsmedelsverket, Forskningsanstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Konsumentverket samt Finlands kommunförbund ett förslag till ändring av hälsoskyddslagen gällande avgiftsbelagda prestationer. I hälsoskyddslagen föreslogs en ny bestämmelse (ändring av hälsoskyddslagen 691/2001), som gav kommunen möjlighet att ta ut avgift för provtagningar och mätningar i bostäder som hänför sig till utredning av sanitära olägenheter och undersökning av brunnsvatten. Riksdagen antog samtidigt i folkhälsolagen och den övriga lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd ändringar som utvidgade kommunernas möjligheter att upprätta samarbete om miljö- och hälsoskydd.

Kontroller och provtagningar som regelbundet och planenligt utförs på ort och ställe utgör en väsentlig del av tillsynen. Med stöd av gällande lagstiftning kan kommunen inte uppbära någon avgift för ovan nämnda kontroller, detsamma gäller delvis även provtagningarna. Vid beredningen av ändringarna av lagarna om miljö- och hälsoskydd samt folkhälsolagen ansågs det dock viktigt att bredda basen för avgiftsbelagd tillsyn att omfatta alla kontroll- och provtagningsåtgärder. Avgifterna för kontroller och provtagning kan bindas vid den tillsynsplan som kommunen årligen godkänner och tillsynsplanen som begrepp kan ingå i samtliga lagar som rör miljö- och hälsoskydd. Tillsynsplanen skall redogöra för vilka objekt som är föremål för övervakning samt kontrollfrekvensen, som i

sin tur skall basera på en övergripande värdering av objektens risker. Ett system med avgiftsbelagda kontroller enligt tillsynsplanen ansågs vara en bra, men dock principiell fråga, som fortsättningsvis kräver noggranna tilläggsutredningar.

I början av 2002 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en arbetsgrupp med uppgift att utreda en utvidgning av och alternativen för den avgiftsbelagda kommunala miljö- och hälsoskyddstillsynen. Till arbetsgruppen kallades företrädare för ministerierna som ansvarar för miljö- och hälsoskyddet, de centrala ämbetsverken, kommunerna, arbetsgivarorganisationerna samt för Finlands kommunförbund. Förslagen till lagändringar gällande tillsyn enligt plan och avgiftsbelagda prestationer på en bredare bas grundar på arbetsgruppens olika förslag. Arbetsgruppens förslag i fråga om en mera planmässig tillsyn och ett större antal avgiftsbelagda prestationer har beaktats vid revideringen av livsmedelslagstiftningen (RP 53/2005 rd) samt i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004) som ersatt produktsäkerhetslagen (914/1986).

Statsrådets principbeslut om utveckling av livsmedelstillsynen

I statsrådets principbeslut av den 30 oktober 2003 om utveckling av livsmedelstillsynen och det övriga miljö- och hälsoskyddet nämns bland åtgärder i syfte att utveckla tillsynen förutom samarbete på det regionala planet en effektivare styrning av tillsynen och breddad bas för att avgiftsbelägga prestationer som tillsynen omfattar.

Enligt principbeslutet skall Livsmedelsverket i och för en mera verkkningsfull livsmedelstillsyn och styrningen av denna årligen fastställa ett riksprogram för livsmedelstillsynen. De regionala tillsynsenheterna förutsetts utarbeta en skriftlig tillsynsplan och ett skriftligt kvalitetssystem.

I syfte att utöka tillsynens avgiftsbelagda prestationer skall all regelbunden tillsyn enligt den plan som årligen fastställs av ett sådant lokalt tillsynsorgan som avses i lagstiftningen om livsmedel bli avgiftsbelagd för aktörerna i livsmedelsbranschen. Avgiftens storlek skall basera på de faktiska kostnader-

na som den regelbundna tillsynen medför, avgift tas däremot inte ut för övervakning som utförs på myndighetens initiativ och inte heller för handläggningen av besvärshandlingar.

1.1.1. Avgiftsbelagd tillsyn

En del av den tillsyn som förutsätts i vissa lagar om miljö- och hälsoskydd blev avgiftsbelagd i samband med att lagstiftningen reviderades vid anslutningen till Europeiska unionen i medlet av 1990-talet. Kommunerna har verkställt den avgiftsbelagda tillsynen på olika sätt, vilket också framgår av avsnittet nedan om hur avgifterna för prestationerna tagits ut. Därför har det med avseende på hela miljö- och hälsoskyddet varit svårt att bedöma hur stor del av den totala finansieringen som består av avgifter för tillsynen över olika objekt.

Enligt lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd skall kommunen numera fastställa avgifterna för sina prestationer på så sätt att de högst motsvarar de faktiska kostnaderna för utförandet av prestationen och avgifterna skall ingå i en av kommunen godkänd taxa. Avgifter som kommunen tar ut kan indrivnas genom utsökning enligt vad som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningssvåg (367/1961).

Arbetsfördelningen mellan kommunerna och staten i fråga om livsmedelstillsynen framgår av en utredningsmannarapport (jord- och skogsbruksministeriet, Helsingfors 2002), enligt vilken avgifterna för livsmedelstillsynen över olika objekt uppskattas uppgå till 30 procent av de totala kostnaderna för tillsynen. I fråga om hälsoskyddslagen, kemikalie- och tobakslagen har någon motsvarande uppskattning inte utförts, men avgifterna för tillsynsobjekten som omfattas av dessa lagar kan uppskattas utgöra en betydligt mindre andel av kostnaderna än inom livsmedelstillsynen.

I fråga om avgifterna för prestationer på basis av vissa lagar om miljö- och hälsoskydd ingår särskilda bestämmelser i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Hälsoskyddslagen

Hälsoskyddslagen (763/1994) har till syfte att upprätthålla och främja befolkningens och individens hälsa. Lagens mål är dessutom att förebygga, minska och undanröja sådana i livsmiljön förekommande faktorer som kan orsaka sanitär olägenhet. Denna verksamhet kallas hälsoskydd. I hälsoskyddslagen sägs att det huvudsakliga ansvaret för att realisera hälsoskyddet vilar på kommunen. Kommunen skall inom sitt område främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna. De uppgifter som hör till det kommunala hälsoskyddet sköts av en nämnd eller av något annat kollegialt organ som utses av kommunen samt av tjänsteinnehavare som är underställda detta organ, vanligtvis veterinärer och hälsovårdsinspektörer.

Kommunen har varit tvungen eller haft möjlighet att ta ut avgifter för prestationer enligt hälsoskyddslagen i den omfattning lagen tillåter sedan år 1995. I praktiken har man observerat att avgiftsbelagda och noggrant preciserade prestationer, exempelvis provtagning av hushållsvatten, genomförs på försorg av kommunernas hälsoskyddsmyndigheter mera kvalitativt och fullständigt än övriga prestationer.

Bestämmelser om avgifter som debiteras på basis av hälsoskyddslagen ingår i lagens 50 §. För närvarande skall kommunen ta ut avgift hos verksamhetsidkaren för handläggningen av anmälningar enligt hälsoskyddslagen, för tillsynen av att föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan iakttas, för övervakning och kontroll av hushållsvatten samt för regelbunden övervakning av badvatten. Kommunen har dessutom rätt att ta ut avgift hos en fastighetsägare för mätning, provtagning, undersökning och utredning i en bostad eller annat vistelseutrymme som hänförs till utredning av sanitära olägenheter samt hos en privat brunnsägare för undersökning av hushållsvattnet.

Avgifter som kommunen uppbär skall baseras på en av kommunen fastställd taxa och avgifterna för en prestation skall bestämmas så, att de högst motsvarar de faktiska kostnaderna utförandet av prestationen medför. Enligt 45 § i hälsoskyddslagen har kommunens

hälsoskyddsmyndighet för fullgörande av de uppgifter som nämns i lagen rätt att själv utföra samt också låta en utomstående sakkunnig utföra inspektioner och undersökningar. När kommunen låter en utomstående sakkunnig göra mätningar, utredningar eller undersökningar tas kostnaderna ut hos kunden högst enligt de faktiska kostnaderna. Regelbunda kontroller som gäller tillsynen över de sanitära förhållandena i fråga om objekt som avses i 13 § i hälsoskyddslagen (övervakning) är avgiftsfria för verksamhetsidkaren.

Kemikalielagen

Kemikalielagen (744/1989) har till syfte att förebygga och avvärja skador av kemikalier på hälsan och miljön. Lagen har även i tillämpliga delar till syfte att förebygga brand- och explosionsriskerna som orsakas av kemikalier samt förhindra kemikalieskador på egendom. Lagen gäller kemikalier samt tillverkning, import, utsläppande på marknaden, distribution, förpackning, försäljning eller annan överlåtelse, upplagring, innehav och förvaring, teknisk eller annan användning, export, testning, annonsering samt annan härmed jämförbar hantering av kemikalier. I kommunen utövar kommunstyrelsen tillsynen över att lagen samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den blir iakttagna, om inte detta i en instruktion har uppdragits åt någon nämnd. I kommunerna har uppgifterna uppdragits åt miljönämnden, den nämnd som ansvarar för hälsofrågor eller den nämnd som ansvarar för brand- och räddningsväsendet. Därför kan de tjänstemän som i praktiken handhar övervakningen vara underställda skilda nämnder i olika kommuner.

Bestämmelser om avgifter som kommunen debiterar enligt kemikalielagen ingår i lagens 60 §. Enligt lagen kan kommunen uppbära en avgift av den som saken berör med stöd av ett beslut som kommunens kemikalietillsynsmyndighet eller en tjänsteinnehavare som är underställd denna har fattat. I samband med en ändring av kemikalielagen (391/2005) överfördes bestämmelserna om tillsynen över industriell hantering och upplagring av kemikalier samt om anmälningsförfarandet till lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

(390/2005). Därför innehåller inte den gällande kemikalielagen bestämmelser som förpliktar en kommunal tjänsteinnehavare eller kommunens kemikalietillsynsmyndighet att fatta sådana beslut, utifrån vilka den kunde ta ut avgifter enligt 60 §.

Tobakslagen

Tobakslagen (693/1976) upptar bestämmelser om åtgärder, som syftar till att genom inskränkning av tobaksrökning förhindra uppkomsten av de faror och men för hälsan, vilka tobaksrökningen vållar eller vilkas uppkomstrisk ökar. Kommunen har till uppgift att inom sitt område övervaka att tobakslagen iakttas. Inom kommunens område handhas denna uppgift vanligtvis av ett organ som kommunen förordnat samt av tjänsteinnehavare underställda nämnda organ, i detta fall hälsovårdsinspektörerna.

Bestämmelser om avgifter som kommunen uppbär med stöd av tobakslagen ingår i lagens 25 §. I lagen sägs att grunderna för de tillsynsavgifter som kommunen tar ut i tillämpliga delar skall överensstämma med vad som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten. Grunderna för avgifter till kommunen skall dock framgå närmare av den taxa som kommunen godkänt. För närvarande uppbär kommunerna inte avgifter för tillsyn enligt tobakslagen.

Utredning om avgiftsbelagda prestationer

I början av 2002 utredde social- och hälsovårdsministeriet med hjälp av en enkät riktad till kommuner med såväl stor som liten folkmängd hur bestämmelserna om avgiftsbelagda prestationer i lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd genomförts i kommunerna. Enkäten skickades ut till 52 tillsynsenheter (totalt 200 i Finland) och svarsprocenten uppgick till 70.

Enkäten utredde hur allmänt de avgifter som förutsätts i lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd har blivit fastställda i en kommunal taxa och i hur stor uträkning kommunen i praktiken tar ut dessa avgifter enligt taxan. Samtidigt utreddes eventuella orsaker till att avgifter, såväl fastställda som inte fastställda i taxan, inte tagits ut.

Av utredningen framgick att i alla kommuner var inte uppgifterna i kommunens taxa för avgiftsbelagda prestationer enligt lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd så fullständiga som lagstiftningen förutsätter. Det verkade vara mera allmänt i mindre kommuner eller samkommuner att avgiften för olika prestationer inte blivit fastställd i taxan. Prestationerna enligt hälsoskyddslagen ingick rätt fullständigt i taxan, allra mest saknades sådana prestationer som skall vara avgiftsbelagda enligt veterinärvårdslagen. De vanligaste orsakerna till att prestationerna inte inlagt i taxan var att:

- Avgifterna som uppbärs för vissa prestationer ansågs inte ha någon större betydelse med avseende på kommunens ekonomi, och det ansågs onödigt att fastställa avgifterna för prestationerna i taxan
- respektive kollegiala organ ville inte ta ut avgift hos hemkommunens företagare
- det var oklart hur bestämmelserna om avgiftsbelagda prestationer skulle tillämpas
- det fanns inte några sådana tillsynsobjekt i kommunen och
- den avgiftsbelagda prestationen hade av misstag inte blivit fastställd i taxan.

Utredningen visade också att samtliga avgifter för prestationer enligt lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd som ingår i den kommunala taxan i praktiken inte tas ut samt att avgift ibland också uppbärs för prestationer som inte ingår i kommunens taxa för avgifter för miljö- och hälsoskydd. När det gäller avgifter enligt taxa som kommunen inte tagit ut framgick det inte någon tydlig skillnad mellan små och stora kommuner eller samkommuner. Det visade sig vara en aning vanligare att små kommuner eller samkommuner bar upp avgifter utan gällande taxa än i stora kommuner eller samkommuner. De vanligaste orsakerna till att avgifter fastställda i taxan inte togs ut var att:

- Kommunen ville inte införa intern fakturering
- det var oklart hur bestämmelserna om avgiftsbelagda prestationer skulle tillämpas
- man ville inte belasta småföretag med

avgifter och

- avgifterna hade inte någon betydelse för kommunens ekonomi.

Av utredningen framgår att i dagens läge har de avgiftsbelagda prestationer som lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd förutsätter införts på rätt varierande sätt i kommunerna. De kommuner och samkommuner som deltog i enkäten önskade klarare direktiv från statens sida för såväl hur taxorna för miljö- och hälsoskyddet skall utarbetas som praxisen i samband med att avgifterna tas ut samt de juridiska aspekterna.

I praktiken har det visat sig att avgiftsbelagda och mera noggrant preciserade prestationer, till exempel provtagning av hushållsvatten och badvatten, utförs av kommunernas tillsynsmyndigheter kvalitativt bättre och mera fullständigt än andra.

På Åland har handläggningen av tillstånds- och anmälningsärenden som gäller miljö- och hälsoskydd och kemikalietillsyn samt den regelbundna tillsynen över objekt och produkter (kontroller och provtagning) belagts med avgift för verksamhetsidkaren. Tillsynsmyndigheten, dvs. kommunen, bär upp tillsynsavgifterna som skall vara baserade på en taxa som kommunen godkänt.

1.1.2. Planenlig tillsyn

Vissa av lagarna om miljö- och hälsoskydd innehåller inte några direkta bestämmelser om kommunala tillsynsplaner, utan kommunerna har fått göra upp tillsynsplaner på frivillig basis. Situationen växlar huruvida kommunerna har utarbetat planer för tillsynen över miljö- och hälsoskyddet. I en del kommuner planeras den förebyggande tillsynen mycket noga på förhand, andra åter har inga som helst planer för exempelvis vilka områden som skall prioriteras i tillsynen under det följande året. Största orsaken till variationerna i kommunernas verksamhet kan anses bero på kommunernas ojämna resurser i fråga om personalen inom miljö- och hälsoskyddet samt otillräcklig styrning vid planeringen.

1.1.3. Behörighetskrav för personer ansvariga för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhallar, badanläggningar eller motsvarande.

Lagstiftningen upptar inte några bestämmelser om behörighetskrav för den personal som ansvarar för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten och i simhallar. I hälsovårdslagen (469/65), som upphävdes genom hälsoskyddslagen 1995, ingick en bestämmelse som förutsatte att ansvarig föreståndare för vattenverk skall ha av medicinalstyrelsen godkänd behörighet. Behörigheten preciserades i medicinalstyrelsens cirkulär nr 1863, som upphävdes i samband med att medicinalstyrelsen indrogs 1991. I den hälsoskyddslag som trädde i kraft 1995 intogs inte längre några behörighetskrav för föreståndarna för vattenverk.

Under de senaste åren har dock social- och hälsovårdsministeriet fått rapporter från kommunernas miljö- och hälsoskyddsmyndigheter, företag som levererar apparatur för vattenberedning och även från vattenverken själva om att arbetstagarna som ansvarar för vattenkvaliteten i vattenverken som levererar hushållsvatten och i simhallarna inte alltid har tillräcklig utbildning och kompetens för att behärska den moderna tekniken. Problemen i fråga om arbetstagarnas behörighet är mest akuta i små vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhallar eller motsvarande samt i badanläggningar. Likaledes har bryderiet med arbetstagarnas behörighet tangerats i samband med utredningen av några vattenburna epidemier. Våren 2005 granskades vid Tekniska högskolan Eija Piikkiläs diplomarbete om ”små grundvattenverk - teknik, underhåll och övervakning”. I diplomarbetet konstaterar hon att dylika små grundvattenverk synnerligen ofta sköts vid sidan av det egna arbetet av någon som varken har särskild utbildning för eller erfarenhet av vattenförsörjning.

År 2004 tillsatte jord- och skogsbruksministeriet en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta rekommendationer för att höja beredskapen inför exceptionella situationer i vattenförsörjningen. Arbetsgruppen lade förslag om 15 olika åtgärder. För att förhindra att

epidemier sprids via vattnet föreslog arbetsgruppen att när det gäller vattenverk (som distribuerar hushållsvatten till fler än 50 personer) bör behörigheten preciseras i fråga om dem som ansvarar för vattnets kvalitet, antingen genom certifieringsförfarande eller genom att inta bestämmelser i hälsoskyddslagen.

1.2. Internationell jämförelse

Avgiftsbelagd tillsyn

Sverige

I Sverige har handläggningen av tillstånds- och anmälningsärenden som gäller miljö- och hälsoskydd och kemikalietillsyn samt den regelbundna tillsynen över objekt och produkter (kontroller och provtagning) belagts med avgift för verksamhetsidkaren. Tillsynsmyndigheten, dvs. kommunen, bär upp tillsynsavgifterna som skall vara baserade på en taxa som kommunen godkänt.

EU:s övriga medlemsstater

I de övriga medlemsstaterna inom EU är handläggningen av tillstånds- och anmälningsärenden i regel avgiftsbelagd för verksamhetsidkaren, men den regelbundna tillsynens sköts gratis.

Behörighetskrav för personer ansvariga för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhall eller motsvarande samt i badanläggning

Förenta staterna

I Förenta staterna skall vattenverkens operatörer ha certifikat för verksamheten. Operatören är skyldig att garantera konsumenterna riskfritt och hälsosamt dricksvatten samt tryggad vattenförsörjning. Även om operatören inte skulle vara den som exempelvis reparerar apparatur som gått sönder skall operatören kunna identifiera anknytande problem samt klara att vidta åtgärder för att för-

hindra att problem uppstår.

Ett villkor för certifiering av anläggningens föreståndare är att denna fyllt i en ansökan och betalat ansökningsavgiften. För att erhålla certifikatet skall sökanden innan verksamheten inleds avlägga ett skriftligt test anpassat efter verksamhetens volym och typ av anläggning. Certifierade föreståndare skall ha erfarenhet som fyller minimikraven enligt anläggningens storlek och han eller hon skall ha åtminstone gymnasiebetyg eller motsvarande. För att kunna hålla certifieringen i kraft skall föreståndaren förnya certifikatet årligen och delta i utbildning som omfattas av vuxenutbildningen vartannat år. Vattenverkets föreståndare skall ytterligare arbeta i en sådan anläggning som anges i certifikatet för att detta skall förbli gällande.

Utbildningen för certifierad föreståndare omfattar bl.a. följande delområden:

- vattnets mikrobiologiska och kemiska sammansättning samt övervakning i anslutning till denna
- vattenberedning
- identifiering av potentiella fel och bekämpning av dem
- skydd av vattensystemet: beredning, distribution, ventiler o.s.v.

Varje delstat fastställer egna villkor för de krav som operatörernas certifiering skall uppfylla enligt arbetets nivå. Delstaterna har traditionellt tillämpat certifikat på fyra nivåer. Den amerikanska miljömyndigheten EPA har preciserat vissa områden som ingår som obligatoriska krav på kvalificerad kompetens i samtliga delstater:

- underhåll av pumpar
- vattenreservoarer
- vattenposter och ventiler
- vattendistribution (rör och underhåll)
- säkerhet
- lämpliga provtagningsmetoder samt tidsscheman
- utarbetandet av rapporter avsedda för konsumenterna
- utvärdering av vattenkällan
- enkel beredning
- kraven på information till allmänheten
- statistikföring
- safe drinking water act-kraven
- elementär matematik

Norge

I Norge är vattenverken i genomsnitt små, som exempel kan nämnas att 1600 vattenverk distribuerar vatten till endast cirka 100 personer. Vattenverken är huvudsakligen i offentlig ägo och drift, men 500 små anläggningar är privatägda.

Rekommendation för utbildning till driftsoperatör för vattenverk i Norge:

Rekommendationen har utfärdats 2001 (Norvar Prosjektrapport 114/2001, Laereplan för driftsoperatör vann) och avser anläggningens driftsansvariga personal.

Utbildningen ger kunskaper och färdigheter som krävs för anläggningens drift i det dagliga arbetet (realkunskaper). Som formell behörighet räcker kemisk- och processteknisk utbildning samt intyg över denna.

Utbildningen omfattar en tre veckors grundkurs som vid behov kan kompletteras med fördjupande utbildning i form av separata kursmoduler som ger mera kvalificerad kompetens.

Utbildningen är uppdelad i följande avsnitt:

- Introduktion till vattenförsörjningen

Mål: Driftsoperatör för vattenverk skall kunna beskriva vattenförsörjningens mål och känna till hur olika sektorer inom vattenförsörjningen anknyter till varandra.

- Kraven på vattnets kvalitet

Mål: Driftsoperatör för vattenverk skall känna till de vanligaste kvalitetsparametrarna och kunna utföra enkla laboratorieanalyser och mätningar.

- Egenkontroll

Mål: Driftsoperatör för vattenverk skall känna till de olika elementen i egenkontroll och kunna tillämpa dem i det dagliga arbetet.

- Avrinningsområden och vattentag

Mål: Driftsoperatör för vattenverk skall ha kännedom om vilka skyddsåtgärder som är tillämpliga på ett avrinnings-/infiltrationsområde och vilka åtgärder som behövs för att trygga vattenkällan.

- Beredningsmetoder

Målet är att förstå och behärska samtliga nedan uppräknade vattenberedningsprocesser, metoder och anläggningar. För var enhet uppräknas flera separata delmål. Det väsent-

liga är dessutom att driftsoperatören kan systematiskt inordna samtliga delprocesser i en obruten kedja och inte koncentrerar sig endast på detaljer.

- Högreservoarer och tryckstegringsstationer

Mål: Driftsoperatör för vattenverk skall kunna reglera en högreservoar och tryckstegringsstation så att man kan uppnå en jämn funktion och ett godtagbart hygieniskt tillstånd.

- Observation

Mål: Driftsoperatör för vattenverk skall ha färdighet att övervaka reningsprocessen enligt vissa rutiner och utföra de åtgärder som behövs för ett optimalt reningsresultat.

- Underhåll

Mål: Driftsoperatör för vattenverk skall ha förmåga att utföra underhålls- och nödvändiga reparationsarbeten i anläggningen och övervaka utomstående åtgärder vid service och reparation.

- Hälsa, miljö och säkerhet

Mål: Driftsoperatör för vattenverk skall kunna planera och genomföra sådana arbeten, som förutsätts i bestämmelserna om hälsa, miljö och säkerhet.

- Samarbete och kommunikation

Mål: Driftsoperatör för vattenverk skall ha förmåga att kommunicera såväl muntligt som på annat sätt med sina arbetskamrater, överordnade, kunder och övriga så, att detta bidrar till att skapa en god atmosfär på arbetsplatsen och ger en positiv bild utåt av inrättningen.

Kursen som leder till behörighet består av tre studiemoduler som omfattar en vecka var samt en projektuppgift mellan modulerna. Efter godkänd kurs utfärdar NORVAR ett kursintyg.

EU:s medlemsstater

EU:s medlemsstater har i allmänhet inte några föreskrifter på lagnivå om behörighetskraven i fråga om dem som arbetar vid vattenverken. Ansvaret vilar vanligtvis på vattenverket eller kommunen (i egenskap av vattenverkets ägare) att kontrollera att de anställda har den behövliga behörigheten. Statliga myndigheter anordnar frivillig utbildning för vattenverkens anställda. Dessutom har i

ett flertal medlemsländer statliga myndigheter i likhet med Norge meddelat rekommendationer och standarder för den behörighet som förutsätts av vattenverkens personal.

2. Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1. Målen

Syftet med propositionen är att den kommunala tillsyn som vissa lagar om miljö- och hälsoskydd kräver skall bli mera planmässig, effektiv och kvalitativ genom att kommunerna förpliktas att utarbeta tillsynsplaner enligt vilka tillsynen ordnas. Propositionen har dessutom till syfte att förbättra och förenhetliga den statliga styrningen av kommunernas tillsyn genom att Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral förpliktas att i samråd med de övriga centrala ämbetsverken för miljö- och hälsoskydd utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram som styr den kommunala tillsynen. Propositionen har ytterligare till syfte att bredda basen för avgifter som upp bärs för tillsynen med stöd av lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd för att säkerställa att kommunerna har de behövliga resurserna för miljö- och hälsoskydd. Målsättningen är också att inkomster som flyter in i form av avgifter till kommunens enhet för miljö- och hälsoskydd skall kunna användas för att utveckla miljö- och hälsoskyddet i kommunen.

Propositionen har ytterligare till syfte att höja sakkunskapen hos dem som är ansvariga för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhallar eller motsvarande samt i badanläggningar i frågor i anknytning till hushålls- och bassängvattnets beskaffenhet för att trygga standarden på hushålls- och bassängvatten och förhindra sanitära olägenheter för användarna.

2.2. De viktigaste förslagen

I vissa lagar om miljö- och hälsoskydd föreslås nya bestämmelser om ett riksomfattande tillsynsprogram och en kommunal tillsynsplan samt bestämmelser om att tillsynen är avgiftsbelagd på så sätt att avgift tas ut hos verksamhetsidkaren för kontroller och provtagning enligt tillsynsplanen.

I hälsoskyddslagen föreslås nya bestämmelser om behörighetskrav för personer ansvariga för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhall eller motsvarande samt i badanläggning och om testning av kompetensen.

3. Propositionens konsekvenser

3.1. Ekonomiska konsekvenser

Avgiftsbelagd tillsyn

Hälsoskyddslagen innehåller bestämmelser enligt vilka kommunerna skall uppbära en avgift för sina prestationer. I allmänhet skall kommunerna ta en avgift för att handlägga anmälningar. Enligt lagen skall avgifter också tas ut för provtagning av hushålls- och badvatten. Kommunen har dessutom möjlighet att med stöd av hälsoskyddslagen ta betalt för provtagning, mätningar och undersökningar i en bostad eller annat vistelseutrymme som hänför sig till utredning av sanitära olägenheter. Enligt kemikalielagen kan kommunen också ta ut en avgift av den som saken berör med stöd av ett beslut som kommunens kemikalietillsynsmyndighet eller en tjänsteinnehavare som är underställd denna har fattat. Den gällande kemikalielagen innehåller emellertid inte några bestämmelser som förpliktar att fatta beslut. I tobakslagen ingår inga bestämmelser som tillåter kommunen att ta ut avgift för sina prestationer.

En utvidgning av den avgiftsbelagda tillsynen på basis av vissa lagar om miljö- och hälsoskydd att gälla kontroller enligt en av kommunen godkänd tillsynsplan skulle medföra att intäkterna som flyter in från tillsynsverksamheten ökar jämfört med tidigare. Propositionen innebär en kostnadsstegring med anledning av ovan nämnda åtgärder för sådana verksamhetsidkare, vilkas verksamhet omfattas av propositionens tillämpningsområde och vilka administrerar objekt som hänförs till tillämpningsområdet, dvs. sådana som frisersalonger, skolor, simhallar, vatten-

verk, konditionssalar, restauranger (tobakslagen), affärer för minutförsäljning av kemikalier o.s.v.

Antalet tillsynsobjekt enligt hälsoskydds- och tobakslagstiftningen som omfattas av lagarnas tillämpningsområde uppgår till drygt 30 000. Dessutom berör propositionen flera tusen objekt som omfattas av kemikalielagen. Med avseende på mängden tillsynsobjekt och en kontrollfrekvens baserad på riskvärdering av objekten kommer avgifterna sannolikt att stiga, till och med till totalt drygt 2 miljoner euro på riksplanet fördelade enligt följande:

Tillsyn över lokaler enligt hälsoskyddslagen	1,2 miljoner euro
Tillsyn enligt kemikalielagen	0,20 miljoner euro
Tillsyn enligt tobakslagen	0,70 miljoner euro

Beroende på verksamhetens omfattning och karaktär i objekten (kontrollbehovet) samt objektens antal kommer kommunernas inkomster från kontroller enligt tillsynsplanen som utförs med stöd av hälsoskydds-, kemikalie- och tobakslagen att variera från uppskattningsvis några hundra euro till runt 50 000 euro på årsnivå.

När det är fråga om ett enskilt tillsynsobjekt skall avgiften basera på en riskvärdering av objektet. Värderingen skall i främsta rummet beakta vilken karaktär verksamheten som utövas i objektet har samt dess omfattning. För att riskvärderingen skall bli så enhetlig som möjligt meddelar Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral anvisningar härom i ett riksomfattande tillsynsprogram. På basis av riskvärderingen uppdelas objekten i riskkategorier, enligt vilka kontrollfrekvensen för respektive objekt bestäms. Ju högre riskkategori desto oftare bör objektet kontrolleras varje år. Utgående från det ovan sagda varierar kostnaderna som kontrollerna årligen åsamkar en enskild verksamhetsidkare beroende på verksamhetens karaktär och speciellt egenkontrollens nivå på exempelvis följande sätt (preliminär uppskattning):

Objekt	Riskvärderingsbaserad kontrollfrekvens (st/år)	Kontrolltid (h/besök)	Avgift (€/år)
Skola	0,4	6	90
Konditionssal	0,5	3	50
Stort vattenverk	2	6	400
Frisersalong	0,2	2	10
Simhall	1,5	4	210

Den lokala tillsynen inom miljö- och hälso-skyddet baserar mera än tidigare på styrning av och rådgivning för verksamhetsidkarna. Enligt propositionen förutsätts kommunerna utöva en mera planmässig tillsyn utifrån skriftliga kvalitetssystem än för närvarande. Detta innebär att verksamhetsidkaren får bättre service än förut från tillsynsmyndighetens sida. Verksamhetsidkaren skall när tillsynen grundar på kvalitetsdokumentation ha möjlighet att i detalj kunna sätta sig in i hur mycken tid och vilka provtagningar kontrollbesöken kräver. Avsikten är också att myndigheten kan dra ner på tillsynen när verksamheten i tillsynsobjektet uppfyller samtliga kvalitetskrav, vilket i sin tur sänker verksamhetsidkaren kostnader.

Kommunala tillsynsplaner och riksomfattande tillsynsprogram

Såväl kommunerna som de centrala ämbetsverken har på frivillig basis utarbetat tillsynsplaner och tillsynsprogram i varierande omfattning redan under många år. Enligt propositionen skall uppgörandet av en tillsynsplan för kommunen bli obligatoriskt. Uppgiften att årligen utarbeta en kommunal tillsynsplan innebär närmast att planera det egna arbetet (regelbunden övervakning) på förhand. Även om utarbetandet av den första tillsynsplanen kräver rätt mycken tid och en dryg arbetsinsats är det meningen att planerna uppgörs i kommunerna med hjälp av redan befintliga personalresurser.

Avvikande från tidigare förutsätts även Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram

som styr kommunernas tillsyn och arbetet med att göra upp kommunala tillsynsplaner. För Social- och hälsovårdens produkttillsynscentraler vidkommande är det dessutom meningen att centralen utarbetar programmen med de personalresurser som redan finns. I samband med att det första tillsynsprogrammet görs upp bör Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral dock ha beredskap för att exempelvis anlita utomstående specialister.

Behörighetskrav för personer ansvariga för vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhall eller motsvarande samt i badanläggning

I Finland finns cirka 1400 vattenverk som distribuerar hushållsvatten till fler än 50 personer, cirka 50 badanläggningar och 150 simhallar samt drygt 1500 lokaler med mindre bassängavdelningar motsvarande simhallar (hotell, läroinrättningar, vårdhem o.s.v.). Över 90 procent av vattenverken som levererar hushållsvatten är relativt små anläggningar som distribuerar vatten för mindre än 500 personers behov. Såväl i vattenverken som levererar hushållsvatten som i simhallarna eller motsvarande och i badanläggningarna arbetar totalt drygt 4000 personer, av vilka man nu skulle förutsätta att de genomgår ett särskilt test som inbegriper anläggningsteknik och vattenhygien. Eftersom det för närvarande finns små möjligheter till yrkesutbildning eller utbildning på yrkeshögskolenivå som leder till teknisk kompetens när det gäller vattenförsörjning eller simbas-sänger samt vattenhygien borde alla ovan nämnda personer avlägga ett kompetenstest med godkänt resultat för att uppfylla det behörighetskrav som föreslås i förordningen.

Direkta kostnader i anslutning till den vattenhygieniska kompetens som arbetstagarna förpliktas uppvisa uppstår i samband med att de genomgår kompetenstesten (20 a § och 28 b §). Testens anordnare kunde uppbära en avgift för de faktiska kostnader som anordnandet av testen åsamkar. I fall att testavgiften för en person blir 30 euro skulle testen medföra engångskostnader upp till cirka 120 000 euro under åren 2006–2008. Arbetsgivarna står för kostnaderna. Härefter medför

omsättningen bland personalen (10 procent per år) årliga kostnader för upp till omkring 15 000 euro. Verksamhetsutövaren kan utöver testavgiften åsamkas också andra kostnader för resor och förberedande undervisning. Dessa kostnader kan uppgå till högst ca 500 euro per test.

I förordningen har avläggandet av kompetenstestet inte bundits till någon särskild förberedande utbildning. Det skulle dock vara ändamålsenligt att arbetstagarna kunde få förberedande utbildning innan de genomgår kompetenstestet, antingen separat eller som en del av introduktionen i arbetet.

3.2. Konsekvenser i fråga om organisation och personal

Propositionen har till syfte att utöka de avgiftsbelagda prestationerna för att säkerställa tillfredsställande resurser för det kommunala miljö- och hälsoskyddet. Denna målsättning förutsätter emellertid att kommunerna inte samtidigt som inkomsterna ökar minskar den offentliga finansieringen av de anslag som tillsynen över miljö- och hälsoskyddet behöver. Inkomsterna som flyter in från avgifterna möjliggör att man i många fall kan anställa den nya personal som nödvändigt behövs för tillsynen över miljö- och hälsoskyddet. Allokeringen av inkomsterna från avgifterna varierar från den ena kommunen till den andra. Kommunerna har i allmänhet gått över till s.k. nettobudgetering, där inkomster en kommunal enhet (exempelvis miljö- och hälsoskyddet) samlar in får disponeras av respektive enhet. I en del kommuner kanaliseras de inkomster som flyter in till olika enheter till kommunens gemensamma kassa och den enhet som samlat in inkomsterna kan inte utnyttja dem för att utveckla den egna verksamheten. Om man vill trygga resurserna för miljö- och hälsoskydd skulle det vara ytterst viktigt att tillsynsavgifter som kommunens enhet för miljö- och hälsoskydd burit upp kunde användas till att utveckla enhetens funktioner, t.ex. för att anställa ytterligare personal.

Statsrådet fattade den 30 oktober 2003 ett principbeslut om att utveckla livsmedelstillsynen samt det övriga miljö- och hälsoskyddet. Enligt principbeslutet ordnas livsmedels-

tillsynen och annat miljö- och hälsoskydd framledes på det lokala planet så att den tillsyn som hänförs till kommunernas och samkommunernas uppgifter handhas av en regional tillsynsenhet. Den regionala tillsynsenheten omfattar kommunernas och samkommunernas nuvarande tillsynsenheter som bildar en administrativ organisation under en gemensam ledning. Inom en regional tillsynsenhet kan inkomster som flyter in från avgifterna tydligare allokeras till att utveckla enhetens verksamhet än i den enskilda kommunen.

Den tillsyn som regleras av lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd grundar till många delar på EU-direktiv och -förordningar, enligt vilka medlemsstaterna skall sörja för tillräcklig finansiering av den officiella tillsynen. Så som det ovan har framkommit axlas det praktiska genomförandet av lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd i Finland av kommunerna. Ovan nämnda statsrådsbeslut om att utveckla livsmedelstillsynen samt det övriga miljö- och hälsoskyddet cementerar ytterligare kommunernas ansvar för att miljö- och hälsoskyddet realiserar. Av detta följer att kommunerna skall sörja för att den officiella tillsynen får tillräcklig finansiering.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan med stöd av hälsoskyddslagen ges i uppgift att verkställa förpliktelsen om personalens vattenhygieniska kompetens. Ambetsverket upprätthåller bland annat kompetenstesten och godkänner dem som deltar i testen. Uppgifterna har beräknats kräva en arbetsinsats av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral omfattande cirka 0,2 årsverken i det skede då verksamheten startar och senare 0,1 årsverke. I övrigt har propositionen inte några konsekvenser för myndigheternas organisation eller personalen.

3.3. Miljökonsekvenser

Propositionen har inte några konsekvenser för miljön.

4. Beredningen av propositionen

Ett verksamhetsområde som prioriteras i statsrådets beslut "Mål- och verksamhetspro-

gram för social- och hälsovården 2000 – 2003” är att stärka de omgivningsfaktorer som stöder välfärden. En åtgärdsrekommendation som stöder denna målsättning är att kommunerna utarbetar lokala program för miljöhälsa samtidigt som de gör upp lokala program för en hållbar utveckling (Agenda 21) samt utvidgar samarbetet genom överenskommelser på det lokala planet. Programmet upptar också en rekommendation att kommunerna inför nya tillsynsavgifter i syfte att säkerställa tillräckliga resurser för tillsynen över miljö- och hälsoskydd, t.ex. när det är fråga om att kontrollera kvaliteten på bostadsbeståndets sanitära förhållanden samt genom att rationalisera procedurerna vid egenkontroll. I början av 2002 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en arbetsgrupp med uppgift att utreda en utvidgning av den avgiftsbelagda kommunala miljö- och hälsoskyddstillsynen. Till arbetsgruppen kallades företrädare för handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Livsmedelsverket, Konsumentverket, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, Helsingfors stad, Finlands kommunförbund, Finlands Dagligvaruhandel rf och Finlands Hotell- och Restaurangförbund FHR rf. Arbetsgruppens betänkande innehöll utkast till regeringens proposition och en förordning jämte motivering och överlämnades till social- och hälsovårdsministeriet den 8 januari 2004. Förslagen i denna proposition om att ändra vissa lagar om miljö- och hälsoskydd i fråga om en mera planmässig tillsyn med avgiftsbelagda prestationer är baserade på arbetsgruppens förslag.

Förslaget om att ändra hälsoskyddslagen när det gäller behörighetskraven för personer som vidtar åtgärder som påverkar vattnets kvalitet i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhallar eller motsvarande samt i badanläggningar har beretts i arbetsgrupper med representanter för Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland rf, Uimahalli- ja kylpylätekninen yhdistys ry, Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund rf, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral samt från social- och hälsovårdsministeriet. Dessutom har instanser som anordnar fortbildning i branschen samt utbildningssty-

relsen blivit hörda i samband med en utfrågning på social- och hälsovårdsministeriet den 18 november 2004.

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet.

4.1. Remissutlåtanden

Remissutlåtanden om propositionen har inbegärts av Jord- och Skogbruksministeriet, Handels- och industriministeriet, Justitieministeriet, Undervisningsministeriet, Finansministeriet, Miljöministeriet, Inrikesministeriet, Livsmedelsverket, Konsumentverket, Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, Utbildningsstyrelsen, Folkhälsoinstitutet, Kuopio (yksikkö), Finlands miljöcentral, Länsstyrelserna, Finlands Kommunförbund, Kunnallinen ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys ry, Veterinärförbund, Eläinlääkärihygienikkoyhdistys, Ympäristö- ja terveystekninen ry,

Kuntien terveystarkastajat ry, Kuntien Tekninen KTK, Vatten- och avloppsverkföreningen i Finland, Uimahalli- ja kylpylätekninen yhdistys, Uimahallien isännöitsijät ry, Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund, Helsingfors stad, Miljöcentralen, Kouvolan- Valkealan kt:n ky.

I remissutlåtandena har man huvudsakligen ställt sig positivt till revidering av bestämmelserna om en mer effektiv och planmässig styrning av miljö- och hälsoskyddstillsynen och en utvidgning av den avgiftsbelagda tillsynen. I vissa remissutlåtanden fästes uppmärksamhet vid hur de tillsynsprogram som styr den kommunala tillsynen förpliktigar kommunen och hur de nya avgifterna skall användas för att utveckla miljö- och hälsoskyddet i kommunen. Man har förhållit sig mycket positivt till bestämmelserna om behörighetskraven för arbetstagar som utför åtgärder som påverkar vattenkvaliteten i vattenverk som levererar hushållsvatten, i simhallar och badanläggningar eller motsvarande.

5. Samband med andra propositioner

Regeringens proposition med förslag till livsmedelslag samt lag om ändring av hälso-

skyddslagen (RP 53/2005) är under behandling i riksdagen. Målsättningen med propositionen är att samla bestämmelserna i gällande livsmedelslag, lag om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (hygienlagen) samt i det kapitel i hälsoskyddslagen som behandlar hygien i livsmedelslokaler i en och samma lag. Eftersom bestämmelserna om livsmedelshygien föreslås bli överförda från hälsoskyddslagen till den nya livsmedelslagen innehåller denna proposition inte några förslag till ändring av hälsoskyddslagen varken med avseende på livsmedelshygien, det riksomfattande programmet för livsmedelstillsyn, den kommunala planen för livsmedelstillsyn eller om livsmedelstillsynens avgifter. I regeringens proposition om livsmedelslag föreslås att Livsmedelsverket skall förpliktas att utarbeta ett riksprogram för livsmedelstillsynen, kommunen åter skall vara skyldig att utarbeta en kommunal tillsynsplan och ta ut avgift för prestationer inom livsmedelstillsynen enligt den kommu-

nala tillsynsplanen. Förslaget överensstämmer med den i denna proposition föreslagna nya bestämmelsen i vissa lagar om miljö- och hälsoskydd om skyldighet för Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral att utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram och kommunens skyldighet att utarbeta en kommunal tillsynsplan och ta ut avgift för tillsyn som utförs enligt den kommunala tillsynsplanen.

Regeringens proposition om livsmedelslag (RP 53/2005 rd) innehåller ett anknytande förslag till ändring av hälsoskyddslagen om att

1) till lagens 6 §, som även ändringen i denna proposition avser, fogas ett nytt 2 mom.

2) till lagen fogas i likhet med förslaget i denna proposition en ny 20 a § (förebyggande av sjukdomar som sprids med hushållsvatten), dessutom

3) föreslås i likhet med denna proposition en ändring av 50 § 3 mom.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Hälsoskyddslag

4 a § Riksomfattande tillsynsprogram. Det föreslås att till lagen fogas en ny 4 a §, enligt vilken Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral för styrningen och samordnandet av den kommunala tillsyn som regleras i hälsoskyddslagen skall utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram för hälsoskyddet. Syftet med det riksomfattande tillsynsprogrammet är att styra det kommunala hälsoskyddet så att tillsynen blir så enhetlig som möjlig i hela landet.

Enligt 1 mom. skall i det riksomfattande tillsynsprogrammet åtminstone fastställas det allmänna innehållet i kontrollerna och grunderna för hur kontrollfrekvensen för de olika tillsynsobjekten bestäms samt ges anvisningar för bedömning av behovet av provtagning. I programmet skall också anges metoderna för utvärdering av programmet. Det primära syftet med tillsynsprogrammet är således att styra den kommunala tillsynen. Programmet kan också innehålla synpunkter i anslutning till den tillsyn som staten genomför (t.ex. centrala ämbetsverk och länsstyrelserna). Utöver ovan nämnda minimiinnehåll kan tillsynsprogrammet innehålla även andra delområden som är viktiga för den kommunala och statliga tillsynen, t.ex. anvisningar om beredskap för exceptionella situationer och om utvärdering av kommunikationsplaneringen och -resurserna samt förslag till marknads-tillsynsprojekt som det är meningen att staten eller kommunerna skall genomföra. De tillsynsprojekt som ingår i tillsynsprogrammet behöver inte alltid vara rikstäckande, utan ett projekt kan vara riktat till bara en del kommuner.

I det riksomfattande tillsynsprogrammet skall innehållet i kontrollerna definieras på ett sätt som ger information om vilka åtgärder de kontroller som nämns i programmet i praktiken innebär och hur mycket arbetstid de uppskattas ta i anspråk. I grunderna för den riskvärdering av olika tillsynsobjekt som ingår i tillsynsprogrammet skall åtminstone arten och omfattningen av tillsynsobjektens verksamhet beaktas. Olika tillsynsobjekt är t.ex. herr- och damfrisörer, vattenverk, simhallar (över 50 000 besökare/år), skolor, daghem, begravningsplatser och import och tillverkning av farliga kemikalier. Utgående från riskvärderingen och riskklassificeringen av de olika tillsynsobjekten skall kontrollfrekvensen för de olika tillsynsobjekten nämnas i programmet. Ifall verksamheten hos något tillsynsobjekt inte kräver regelbundna kontroller, behöver det inte anges någon kontrollfrekvens för det tillsynsobjektet. Det riksomfattande tillsynsprogrammet skall i mån av möjlighet omfatta den provtagning som de statliga myndigheterna utför enligt denna lag samt en allmän anvisning om den lagstadgade provtagningen i kommunerna. Med provtagning avses i detta sammanhang provtagning av t.ex. hushålls- och badvatten, olika ytor (renhetsprov) eller i bostäder. Programmet kan dessutom innehålla rekommendationer om varierande provtagningsprojekt som kommunerna skall genomföra.

Av det riksomfattande tillsynsprogrammet skall klart framgå vilka delar av programmet som är bindande för kommunerna och vilka delar som endast anger riktlinjer som kommunerna kan följa. Bindande för kommunerna skall vara endast de delar och uppgifter i programmet som i lagstiftningen klart föreskrivs som kommunernas uppgift. Alla andra delar av programmet skall vara endast riktgi-

vande för kommunerna.

Enligt 2 mom. skall det i lagen avsedda tillsynsprogrammet utgöra en del av det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet, i vilket ingår även andra tillsynsprogram som det bestäms särskilt om i andra lagar. Ovan nämnda lagar är livsmedelslagen, lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, kemikalielagen och tobakslagen. I samband med verkställandet av bestämmelsen bör man beakta att med stöd av 3 mom. kan det föreskrivas närmare om utarbetandet av det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet i samarbete mellan olika centrala miljö- och hälsoskyddsmyndigheter. Tillsynen enligt lagarna om miljö- och hälsoskydd genomförs i nästan alla kommuner och samkommuner av en enhet för miljö- och hälsoskyddet. För att den riksomfattande styrningen av denna kommunala enhets verksamhet skall vara så enhetlig som möjligt, bör det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet innehålla anvisningar, rekommendationer och föreskrifter om den kommunala tillsynen enligt alla lagar som nämns ovan. Paragrafens 3 mom. innehåller ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning

5 §. Regionalt hälsoskydd. Det föreslås att paragrafen ändras så att där föreskrivs förutom om länsstyrelsens allmänna styrande och övervakande uppgift även om skyldighet för länsstyrelsen att utvärdera kommunala tillsynsplaner enligt 6 § och genomförandet av dem.

I fortsättningen skall de kommunala tillsynsplanerna ligga till grund för den kommunala tillsynen. I planerna skall anges den kommunala tillsynens omfattning och tillsynsfrekvensen. Därför är det viktigt att länsstyrelsen utvärderar innehållet i planerna och i synnerhet genomförandet av dem.

6 §. Kommunens uppgifter inom hälsoskyddet. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet så att där föreskrivs förutom om kommunens allmänna uppgifter inom hälsoskyddet även om kommunens skyldighet att för tillsynen enligt lagen utarbeta en kommunal tillsynsplan för hälsoskyddet.

Paragrafens 1 mom. motsvarar 6 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt det nya 2 mom. skall kommunen utarbeta och godkänna en tillsynsplan för regelbunden tillsyn så att tillsynen enligt planen är av hög kvalitet och regelbunden samt förebygger sanitära olägenheter. Enligt bestämmelsen skall den kommunala tillsynsplanen åtminstone innehålla en definition av innehållet i kontrollerna, kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och undersökning som sker genom kommunens försorg samt utvärdering av tillsynsplanen. När det gäller det ovan nämnda innehållet bör man beakta vad som anförs i motiveringen till förslaget till 4 a § 1 mom. i fråga om det riksomfattande tillsynsprogrammet. Dessutom skall den kommunala tillsynsplanen utvärderas bl.a. i fråga om antalet kontroller som riktats mot olika tillsynsobjekt samt kontrollernas omfattning. Dessutom kan resultatet av tillsynen bedömas på basis av bl.a. antalet epidemier och olyckshändelser som inträffat hos tillsynsobjekten samt antalet uppmaningar att vidta åtgärder. I den kommunala tillsynsplanen inbegrips all provtagning och provundersökning som avses i hälsoskyddslagen och som kan planeras i förväg. Till dem hör t.ex. provtagning och provundersökning av hushålls- och badvatten samt renhetsprover i t.ex. simhallar och frisörsalonger. Tillsynsplanen kan också ta fasta på andra frågor som är väsentliga med tanke på tillsynen, t.ex. beredskap för specialsituationer och utvärdering i anslutning till kommunikationen, informationen och resurserna.

Den kommunala tillsynsplanen utgör en del av kvalitetssystemet för miljö- och hälsoskyddet. Detta betyder att den tillsynspraxis som ingår i tillsynsplanen och annan tillsynspraxis inom miljö- och hälsoskyddet binds till de kvalitetssystem som används, t.ex. det kvalitetssystem för miljö- och hälsoskyddstillsynen som utvecklats inom ramen för projektet Yterva.

Enligt 3 mom. skall anvisningarna och rekommendationerna i det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt 4 a § samt de föreskrifter som är bindande för den kommunala tillsynen beaktas när den kommunala tillsynsplanen utarbetas. Enligt förslaget skall den kommunala tillsynsplanen ses över vid behov, om en ändring i t.ex. bestämmelserna, det riksomfattande tillsynsprogrammet eller

de lokala förhållande ger anledning till detta eller åtminstone vart tredje år.

Med stöd av 4 mom. kan statsrådet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om definition av innehållet i de kontroller som ingår i de kommunala tillsynsplanerna, om kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten samt om provtagning och utvärdering av tillsynsplanerna. Dessa bestämmelser skall samtidigt utgöra minimiinnehållet i tillsynsplanerna.

7 §. Kommunal hälsoskyddsmyndighet. Det föreslås att till 1 mom. fogas en bestämmelse enligt vilken det organ som avses i bestämmelsen, med avvikelse från den allmänna principen, inte skall ha rätt att överföra sin befogenhet i fråga om tillsynsplanen enligt 6 § på en underlydande tjänsteinnehavare. Tillsynsplanen är en beskrivning av tillsynen enligt hälsoskyddslagen och av de kontroller som ingår i tillsynsplanen och för vilka kommunen med stöd av 50 § skall ta ut en avgift. Till följd av det ovan nämnda är godkännandet av tillsynsplanen förenat med så pass viktiga aspekter av genomförandet av tillsynen, kommunens ekonomi och befolkningens välfärd att tillsynsplanen bör godkännas av ett kollegialt organ.

8 §. Beredskap för exceptionella situationer. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet så att där föreskrivs förutom om kommunens beredskap för exceptionella situationer även om skyldighet för Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral att utarbeta en riksomfattande beredskapsplan för att trygga hushållsvattnets kvalitet i exceptionella situationer.

Vid ingången av 2003 ändrades hälsoskyddslagen (1223/2002) så att Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral blev den centrala myndighet som på riksnivå styr verkställigheten av och tillsynen över lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Enligt 1 mom. skall Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utarbeta en beredskapsplan för att trygga hushållsvattnets kvalitet i exceptionella situationer. Med tanke på befolkningens och individens hälsoskydd är det viktigt att hushållsvattnets kvalitet tryggas även i exceptionella situationer, t.ex. under strömavbrott och översvämningar. Störningar som hänför sig till hushållsvattnets

kvalitet gäller inte alltid endast en kommun utan de är ofta antingen regionala eller riksomfattande. Till följd av det ovan sagda är det ändamålsenligt att det utarbetas en riksomfattande plan för att trygga hushållsvattnets kvalitet som också styr kommunernas egen beredskapsplanering.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 1 mom. i den gällande lagen och där föreslås inga ändringar.

Med stöd av 3 mom. kan social- och hälsovårdsministeriet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av beredskapsplaner för exceptionella situationer.

20 a §. Hushållsvattenhygienisk kompetens. Det föreslås att till lagen fogas en ny 20 a §, där det bestäms om behörighetsvillkoren för personer som skall vara godkända enligt lagen och som vidtar åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i anläggningar som levererar hushållsvatten för mer än 50 personers behov eller mer än 10 kubikmeter hushållsvatten per dag. Enligt förslaget skall alla som vidtar åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i anläggningar som levererar hushållsvatten ha ett av social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utfärdat testintyg över anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens.

Enligt 1 mom. skall verksamhetsidkaren på egen bekostnad sörja för att de som vidtar åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i anläggningar som levererar hushållsvatten för mer än 50 personers behov eller mer än 10 kubikmeter hushållsvatten per dag med godkänt resultat genomgår ett test som bedömer den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetensen. Det intyg som ges dem som genomgått testet skall gälla i 5 år.

Enligt social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (461/2000) och social- och hälsovårdministeriets förordning om kvalitetskrav på ock kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter (401/2001) är tillsynen över och kvalitetskraven för anläggningar som levererar hushållsvatten klart strängare när en anläggning levererar mer än 10 kubikmeter vatten per dag eller för mer än 50 användares behov.

Lagen om vattentjänster (119/2001) tillämpas enligt huvudregeln på vattentjänstverk som levererar mer än 10 kubikmeter vatten per dag eller betjänar mer än 50 personer.

I Finland finns det inte för närvarande särskilt mycket utbildning på yrkesskol- eller yrkeshögskolenivå där det skulle ges heltäckande undervisning i anslutning till anläggningsteknik, hushållsvattenhygien och hushållsvattenkvalitet. Utbildning på ovan beskriven nivå ges i första hand i anslutning till grundexamina inom natur- och miljöbranschen samt kemisk processteknik. På utbildningsstyrelsens linje för vuxenutbildning håller man dessutom på att utarbeta grunder för yrkesexamen i vattentjänstbranschen.

Till följd av detta skall ett godkänt test krävas av alla, oberoende av skolbakgrund, som vidtar åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i anläggningar som levererar mer än 10 kubikmeter hushållsvatten per dag eller för mer än 50 användares behov. Dessutom skall ett godkänt test krävas av personer som vidtar åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i partivattenverk. Partivattenverk kan betraktas som anläggningar som levererar hushållsvatten, eftersom det hushållsvatten som de levererar hamnar hos den slutliga användaren via distributionsbolag för hushållsvatten.

Ett godkänt test skall också krävas av de personer som inte står på lönelistorna i anläggningar som levererar hushållsvatten men som vidtar åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i anläggningarna, t.ex. i form av köpta tjänster.

Testintyg skall inte krävas av t.ex. kontorspersonalen i anläggningar som levererar hushållsvatten eller av personer som utför endast rutinmässig avläsning av mätare och registrering av resultaten i anläggningarna.

Den teknik som hänför sig till hantering av hushållsvatten samt lagstiftningen och anvisningarna om hushållsvatten utvecklas hela tiden, vilket förutsätter fortlöpande utbildning eller att kompetensen upprätthålls på något annat sätt. Till följd av detta skall intyget över ett godkänt test gälla i fem år från det att intyget utfärdades, varefter testet skall genomgå på nytt.

Paragrafens 2 mom. innehåller ett bemyndigande för social- och hälsovårdsministeriet

att utfärda förordning.

28 a §. Bassängvattenhygienisk kompetens. Det föreslås att till lagen fogas en ny 28 a §, där det bestäms om behörighetsvillkoren för personer som vidtar åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i simhallar eller motsvarande och i badanläggningar som avses i lagen. Enligt förslaget skall alla som vidtar åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i simhallar eller motsvarande och i badanläggningar ha ett av social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utfärdat testintyg över anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens.

Enligt 1 mom. skall verksamhetsidkaren på egen bekostnad sörja för att de som vidtar åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i simhallar eller motsvarande och i badanläggningar med godkänt resultat genomgår ett test som bedömer den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetensen.

Ett godkänt test skall krävas av alla som vidtar åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i simhallar, badanläggningar eller motsvarande anläggningar som omfattas av tillämpningsområdet för social- och hälsovårdsministeriets förordning.

I Finland finns det inte för närvarande någon utbildning på yrkesskol- eller yrkeshögskolenivå där det skulle ges heltäckande undervisning i anslutning till anläggningsteknik, bassängvattenhygien och bassängvattenkvalitet. Till följd av detta skall ett godkänt test krävas av alla, oberoende av skolbakgrund, som vidtar åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i simhallar eller motsvarande och i badanläggningar.

Ett godkänt test skall också krävas av de personer som inte står på lönelistorna i simhallar, eller motsvarande badanläggningar men som vidtar åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i anläggningarna t.ex. i form av köpta tjänster.

Testintyg skall inte krävas av personer som endast arbetar som städare, simlärare eller badvakt eller sköter biljettkassan i en anläggning enligt 1 mom.

Den teknik som hänför sig till hantering av bassängvatten samt lagstiftningen och anvisningarna om bassängvatten utvecklas hela tiden, vilket förutsätter fortlöpande utbildning

eller att kompetensen upprätthålls på något annat sätt. Till följd av detta skall intyget över ett godkänt test gälla i fem år från det att intyget utfärdades, varefter testet skall genomgå på nytt.

Paragrafens 2 mom. innehåller ett bemyndigande för social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning.

47 §. Tillsynsmyndighetens anmälnings- och informationsskyldighet. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet så att där preciseras den kommunala hälsoskyddsmyndighetens skyldigheter att lämna statliga myndigheter uppgifter om tillsynen. Samtidigt föreskrivs skyldighet för länsstyrelsen att tillstålla Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral uppgifter om styrningen och tillsynen. Paragrafens rubrik ändras så att den bättre motsvarar paragrafens nya innehåll.

Paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande lagens 1 mom. och i det föreslås inga ändringar.

Enligt 2 mom. skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och länsstyrelsen på begäran utan ersättning tillstålla Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral de uppgifter om kontroller, kontrollåtgärder, kontrollpersonal, avgifter samt tillsyn som behövs för styrningen, uppföljningen, rapporteringen och statistiken i fråga om tillsynen enligt denna lag. Eftersom Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral sedan ingången av 2003 har varit den enda statliga myndighet som styr genomförandet av hälsoskyddet på riksnivå, föreskrivs skyldighet för kommunen och länsstyrelsen att tillstålla endast Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral uppgifter om tillsynen.

Enligt 3 mom. skall tillsynsmyndigheten lämna de uppgifter som avses i 2 mom. på det sätt som Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral bestämmer. I samarbete mellan de ministerier (social- och hälsovårdsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet) och centrala ämbetsverk (Livsmedelsverket, Konsumentverket och Social- och hälsovårdens produkttillsynscentralet) som ansvarar för miljö- och hälsoskyddet pågår ett utvecklingsprojekt som gäller ett informationssystem för miljö- och hälsoskyddet och som syftar till att utveckla ett riksomfattande in-

formationssystem för miljö- och hälsoskyddet som är kompatibelt med de tillsynsinformationssystem som kommunerna använder. För att systemet skall fungera klanderfritt i fortsättningen borde de uppgifter från kommunerna som förs in i det nya systemet vara enhetligt uppbyggda. Överenskommelse om enhetliga grunder för systemet träffas mellan kommunerna och de centrala ämbetsverken. För att systemet skall fungera är det viktigt att uppgifterna till det gemensamma systemet i fortsättningen lämnas på det sätt som Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral bestämmer.

Med stöd av 4 mom. utfärdar statsrådet genom förordning närmare bestämmelser om tillsynsmyndighetens anmälnings- och informationsskyldighet.

50 §. Avgifter. Det föreslås att 2 mom. ändras så att kommunen skall ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa inte bara för behandlingen av anmälningar enligt 13 och 14 § utan också för kontroller och provtagning som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 6 §. Avgift kan emellertid tas ut bara för sådana regelbundna kontroller och provtagning som kan planeras på förhand t.ex. för året efter det innevarande året och varom föreskrivs genom förordning av statsrådet enligt 6 §. Avgift kan således inte tas ut för kontroller och provtagning som behövs för att reda ut matförgiftnings- och vattenepidemier eller besvär. Kostnaderna för provtagningsprojekt som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral föreslår att kommunerna skall genomföra betalas i regel av staten. Kommunerna skall emellertid se till att också avgiftsfria tillsynsåtgärder vidtas på det sätt som föreskrivs i denna lag.

Dessutom föreslås att 3 mom. ändras så att kommunen skall ta ut en avgift även för tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en kontroll som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 6 § 2 mom. när meddelandet av föreskrifter grundar sig på att bestämmelserna i denna lag inte har efterlevts.

Ett mål för propositionen är att utvidga de avgiftsbelagda prestationerna i syfte att trygga de resurser som det kommunala miljö- och hälsoskyddet behöver. Av denna anledning vore det viktigt att de avgifter som den

kommunala hälsoskyddsmyndigheten tar ut för ovan nämnda kontroller används för att utveckla tillsynen enligt lagen.

Den lokala tillsynen över miljö- och hälsoskyddet baserar sig i större utsträckning än tidigare på handledning och rådgivning för verksamhetsidkarna. Enligt förslaget förutsätts att kommunernas tillsyn blir planmässigare och baserar sig på kvalitetsdokument. Detta innebär att tillsynsmyndigheten mot avgift ger verksamhetsidkarna bättre service än tidigare som motsvarar avgiften.

52 §. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentraler samt länsstyrelsens föreskrifter. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet så att i brådskande fall och i fall där en sanitär olägenhet som avses i 51 § utbreder sig över ett vidsträckt område eller annars är speciellt betydelsefull, kan på riksnivå Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i stället för social- och hälsovårdsministeriet eller länsstyrelsen inom sitt län meddela föreskrifter som är nödvändiga för att avhjälpa eller förebygga uppkomsten av den sanitära olägenheten. Det föreslås att rubriken ändras så att social- och hälsovårdsministeriet ersätts med Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

Vid ingången av 2003 ändrades hälsoskyddslagen (1223/2002) så att Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral blev den centrala myndighet som på riksnivå styr verkställigheten av och tillsynen över lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Till följd av detta är det ändamålsenligt att riksomfattande föreskrifter i ovan nämnda fall utfärdas av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och inte av social- och hälsovårdsministeriet.

56 §. Ändringssökande. Det föreslås att till 3 mom. fogas en bestämmelse som gäller sökande av ändring i beslut som gäller den kommunala tillsynsplanen enligt 6 § 2 mom. Enligt bestämmelsen söks ändring i beslutet i fråga med iakttagande av vad kommunallagen (365/1995) föreskriver om ändringssökande. När ändring söks i den kommunala tillsynsplanen kommer således kommunalbesvär och förvaltningsbesvär i fråga som rättsmedel i enlighet med kommunallagen.

Ändring i beslut av kommunala myndigheter söks i allmänhet genom kommunalbesvär

i ärenden där befogenheten grundar sig på kommunallagen och på befogenhet som fått med stöd av den t.ex. i en instruktion. Också i andra ärenden används kommunalbesvär, om inte något annat bestäms särskilt genom lag. Förvaltningsbesvär åter används ofta i ärenden där den kommunala myndighetens befogenhet baserar sig på speciallagstiftning. Förvaltningsbesvär är också en allmän besvärform i miljö- och hälsoskyddslagarna. Exempelvis på en av kommunen godkänd taxa enligt 50 § i hälsoskyddslagen tillämpas dock kommunalbesvär.

Kommunalbesvär är medborgarbesvär, som förutom av en part kan anföras av alla medlemmar av kommunen. Förvaltningsbesvär kan endast anföras av en part. Kommunalbesvär kan endast grunda sig på ett laglighetsfel i beslutet. Grunderna för förvaltningsbesvär är inte begränsade utan besvär kan anföras även på ändamålsenlighetsgrund. Vid förvaltningsbesvär är besvärmyndighetens prövningsrätt mera omfattande än vid kommunalbesvär. Vid förvaltningsbesvär kan besvärmyndigheten således upphäva beslutet även på en sådan grund som ändringssökanden inte har åberopat. Vid förvaltningsbesvär kan besvärmyndigheten ersätta ett felaktigt beslut av kommunen genom att fatta ett nytt beslut, varvid beslutet inte fattas av den kommunala myndigheten. Kommunalbesvär kan däremot endast leda till att beslutet upphävs och ärendet återförvisas till kommunen.

Trots att utarbetandet av de kommunala tillsynsplanerna baserar sig på speciallagstiftning borde på ovan angivna grunder kommunalbesvär användas som besvärform i fråga om kommunala tillsynsplaner.

57 §. Verkställighet. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. där det föreskrivs om verkställbarheten för beslut enligt 6 § 2 mom. som gäller tillsynsplanen. På ett beslut av kommunen som gäller tillsynsplanen tillämpas enligt 56 § 3 mom., som föreslås bli ändrat, kommunallagens bestämmelser om ändringssökande. Huruvida ändring kan sökas i fråga om tillsynsplanen beror i första hand på om det är fråga om ett principbeslut som är avsett att iakttas när kommande beslut fattas eller om ett slutligt avgörande i sak. Eftersom tillsynsplanens innehåll avgör när besvär kan anföras, kan det anses

vara ändamålsenligt att tillsynsplanen kan verkställas även om ändring söks, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

59 a §. Test och testning. Det föreslås att till lagen fogas en ny 59 a §, där det föreskrivs om anordnandet av de test som avses i 20 a § och 28 a §.

Enligt 1 mom. får test anordnas av testare som godkänts av social- och hälsovårdens produkttillsynscentral. Behörighetsvillkoren för testare uppfylls av en person som har sådan utbildning som anges i 7 § 3 mom. samt sakkunskap och erfarenhet i anslutning till hushålls- och bassängvattenkvalitet och -teknik eller som har examen i eller behärskar ämnet så att han eller hon är behörig för en tjänst som lektor eller lärare vilken anknyter till vattenverks- eller bassängvattenteknik eller hushålls- eller bassängvattenhygien vid en högskola eller vid en läroanstalt som hör till Utbildningsstyrelsens verksamhetsområde.

Enligt språklagen (423/2003) är Finlands nationalspråk finska och svenska. Enligt 2 mom. kan testet således genomgå antingen på finska eller svenska enligt testdeltagarens val. Dessutom kan enligt 2 mom. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral bestämma om uppläggnings- och bedömningen av godkänt genomgående av test och testintygets innehåll. Den normgivningsmakt som föreslås för Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral är begränsad på det sätt som avses i 80 § 2 mom. i grundlagen och den inbegriper inte någon betydande utövning av prövningsrätt.

I 3 mom. bestäms om tillsyn över testarnas verksamhet samt om återkallande av godkännandet som testare.

Enligt 4 mom. har testaren rätt att för testet ta ut en avgift som motsvarar högst de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet. Avgiften riktas i praktiken till den verksamhetsidkare hos vilken den som deltar i testet är anställd. Eftersom det inte är fråga om en avgift som hänförs till tillsynen över hälso- och skyddslagen, är det inte ändamålsenligt att foga avgiftsbestämmelsen till 50 §, som gäller dessa avgifter. När testaren bestämmer testavgiftens storlek kan han beakta de administrativa kostnaderna för bl.a. hyran för testlokalen, övervakarnas arvoden, arbetet med att granska testet samt anordnandet av testet i

övrigt. Enligt bestämmelsen tillämpas dessutom på testare som fullgör uppgifter enligt den föreslagna paragrafen samma krav som på utomstående sakkunniga enligt 49 §, dvs. förvaltningslagens (434/2003) bestämmelser om jäv för tjänstemän.

Paragrafens 5 mom. innehåller ett bemyndigande för social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning.

1.2. Lag om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

14 §. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet så att till den koncentreras bestämmelserna om den statliga myndighetens styrning och tillsyn. De föreslagna ändringarna och motiveringen till dem motsvarar den 4 a § som föreslås bli fogad till hälso- och skyddslagen och motiveringen till den.

1 och 2 mom., som gäller den allmänna ledningen av iakttagandet av bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen, motsvarar 14 § 1 och 2 mom. i den gällande lagen.

Enligt det nya 3 mom. skall Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral för styrningen och samordnandet av den kommunala tillsyn som regleras i tobakslagen utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram för tobakslagen. Syftet med det riksomfattande tillsynsprogrammet är att styra den kommunala tillsynen enligt lagen så att tillsynen blir så enhetlig som möjligt i hela landet. I 3 mom. bestäms också om innehållet i det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt lagen.

I det nya 4 mom. fastställs förhållandet mellan det i lagen avsedda riksomfattande tillsynsprogrammet och det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälso- och skyddet, som gäller tillsynen över hela miljö- och hälso- och skyddet.

Det nya 5 mom. innehåller ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning.

6 mom. gäller länsstyrelsernas styrning av kommunerna och det motsvarar 14 § 3 mom. i den gällande lagen med det tillägget att förutom om länsstyrelsens allmänna styrande och övervakande uppgift föreskrivs i momentet om skyldighet för länsstyrelsen att utvärdera de kommunala tillsynsplanerna enligt 14 a § och genomförandet av dem. De före-

slagna ändringarna och motiveringen till dem motsvarar den ändring som föreslås i 5 § i hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

14 a §. Det föreslås att till lagen fogas en ny 14 a §, till vilken koncentreras bestämmelserna om den tillsyn som genomförs av den kommunala tillsynsmyndigheten. Förslaget och dess motivering motsvarar de ändringar som föreslås i 6 och 7 § i hälsoskyddslagen och motiveringen till dem.

1 mom. motsvarar början av 14 § 4 mom. i den gällande lagen, som gäller det organ som ansvarar för den kommunala tillsynen över efterlevanden av lagen och överföring av befogenheter. Det utökas med en bestämmelse, enligt vilket organet inte, med avvikelse från den allmänna principen, inte har rätt att överföra sin befogenhet i fråga om tillsynsplanen enligt 3 mom. på en underlydande tjänsteinnehavare.

2 mom. motsvarar slutet av 14 § 4 mom. i den gällande lagen om samarbete mellan kommuner.

I 3 mom. föreskrivs om den kommunala tillsynsplanen och dess innehåll.

Enligt 4 mom. skall anvisningarna och rekommendationerna i det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt 14 § 3 mom. samt de föreskrifter som är bindande för den kommunala tillsynen beaktas när den kommunala tillsynsplanen utarbetas. Enligt förslaget skall den kommunala tillsynsplanen ses över vid behov, om en ändring i t.ex. bestämmelserna, det riksomfattande tillsynsprogrammet eller de lokala förhållandet ger anledning till detta eller åtminstone vart tredje år.

Paragrafens 5 mom. innehåller ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning.

14 b §. Det föreslås att till lagen fogas en ny 14 b §, till vilken koncentreras bestämmelserna om den tillsyn som genomförs av andra statliga myndigheter. 1 mom. motsvarar 14 § 5 mom. i den gällande lagen medan 2 mom. motsvarar 14 § 6 mom. i den gällande lagen.

25 §. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet så att en del av paragrafens sakinhåll flyttas till den nya 25 a § som föreslås eller till den nya 25 b § som föreslås.

1 och 2 mom. motsvarar 1 och 2 mom. i den gällande lagen.

3 mom. baserar sig på bestämmelserna om

avgifter som tas ut av statliga myndigheter i 25 § 3 mom. i den gällande lagen. Bestämmelserna om avgifter som tas ut till kommunen för tillsynen i det gällande 25 § 3 mom. flyttas däremot i ändrad form till den nya 25 a § som föreslås.

25 a §. Det föreslås att till lagen fogas en ny 25 a §, där det bestäms om skyldighet för kommunen att hos verksamhetsidkaren ta ut en avgift för tillsyn enligt tillsynsplanen. I den gällande 25 § föreskrivs om de avgifter som kommunen tar ut för tillsynen enligt tobakslagen, så genom ändringen förenhetligas bestämmelserna om den avgiftsbelagda tillsynen med andra miljö- och hälsoskyddslagar. Förslaget och motiveringen till det motsvarar den ändring som föreslås i 50 § i hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

I 1 mom. fastställs grunderna för de kommunala avgifterna så att kommunen skall ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa för kontroller och provtagning som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 14 a § 3 mom. samt för tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som meddelats med stöd av en kontroll som ingår i tillsynsplanen när meddelandet av föreskrifter grundar sig på att bestämmelserna i denna lag inte har efterlevts.

Enligt 2 mom. skall kommunen bestämma de avgifter som tas ut för dess prestationer så att beloppet motsvarar högst kostnaderna för att producera prestationen.

25 b §. Det föreslås att till lagen fogas en ny 25 b § till vilken flyttas 25 § 4 mom. i den gällande lagen.

28 a §. Det föreslås att till lagen fogas en ny 28 a §, där det föreskrivs om skyldighet för den kommunala tillsynsmyndigheten och länsstyrelsen att på begäran tillstålla Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral avgifter i anslutning till tillsynen. Paragrafen och dess motivering motsvarar de ändringar som föreslås i 47 § 2, 3 och 4 mom. i hälsoskyddslagen och motiveringen till dem.

35 §. Det föreslås att till paragrafen fogas bestämmelser om sökande av ändring i beslut som hänför sig till den tillsynsplan som kommunen utarbetat. Av denna anledning föreslås att paragrafen ändras i sin helhet. Förslaget och motiveringen till det motsvarar den ändring som föreslås i 56 § 3 mom. i hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

Enligt det nya 1 mom. söks ändring i beslut som gäller en tillsynsplan enligt 14 a § 3 mom. samt en taxa enligt 25 a § 1 mom. med iakttagande av vad som föreskrivs i kommunallagen om ändringssökande.

2 mom. motsvarar 35 § 1 mom. i den gällande lagen medan 3 mom. motsvarar 35 § 2 mom. i den gällande lagen.

1.3. Kemikalielagen

5 §. Tillsynsmyndigheter i centralförvaltningen. Det föreslås att till paragrafen fogas bestämmelser som gäller Social- och hälsovårdens produkttillsynscentrals skyldighet att utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram för kemikalielagen i anslutning till tillsynen enligt lagen. Av denna anledning föreslås att paragrafen ändras i sin helhet. Förslaget och dess motivering motsvarar den 4 a § som föreslås bli fogad till hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

1 mom. motsvarar 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt det nya 2 mom. skall Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral inom sitt verksamhetsområde enligt 1 mom. för styrningen och samordningen av den kommunala tillsyn som regleras i kemikalielagen utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram för kemikalielagen. Syftet med det riksomfattande tillsynsprogrammet är att styra den kommunala tillsynen enligt lagen så att tillsynen blir så enhetlig som möjligt i hela landet. I 2 mom. bestäms dessutom om innehållet i det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt lagen. I den regelbundna tillsynen enligt kemikalielagen ingår inte provtagning av kemikalier. Till följd av detta skall till skillnad från förslaget till 4 a § 1 mom. i hälsoskyddslagen bedömning av behovet av provtagning jämte anvisningar inte ingå i det riksomfattande tillsynsprogrammet för kemikalielagen.

I det nya 3 mom. fastställs grunderna för förhållandet mellan det i lagen avsedda riksomfattande tillsynsprogrammet och det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet, som gäller tillsynen över hela miljö- och hälsoskyddet.

Det nya 4 mom. innehåller ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning.

6 §. Regionala tillsynsmyndigheter. Det föreslås att paragrafen ändras så att där föreskrivs förutom om länsstyrelsens allmänna styrande och övervakande uppgifter även om skyldighet för länsstyrelsen att utvärdera kommunala tillsynsplaner enligt 7 § och genomförandet av dem. Paragrafen och motiveringen till den motsvarar den ändring som föreslås i 5 § i hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

7 §. Lokala tillsynsmyndigheter. Det föreslås att till paragrafen fogas bestämmelser som gäller kommunens skyldighet att utarbeta en tillsynsplan för tillsynen enligt lagen. Av denna anledning föreslås att paragrafen ändras i sin helhet. Förslaget och dess motivering motsvarar i huvudsak den ändring som föreslås i 6 § i hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

Paragrafens 1 mom. motsvarar början av 7 § 1 mom. i den gällande lagen som gäller det organ som ansvarar för den kommunala tillsynen över lagen utökad med en bestämmelse enligt vilken kommunfullmäktige kan ge den kommunala kemikalieltillsynsmyndigheten rätt att överföra befogenhet på en tjänsteinnehavare som lyder under den samt med en bestämmelse enligt vilken organet inte, till skillnad från den allmänna principen, skall ha rätt att överföra sin befogenhet i fråga om den tillsynsplan som avses i 3 mom. på en underlydande tjänsteinnehavare.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 7 § 3 mom. i den gällande lagen.

I det nya 3 mom. föreskrivs om den kommunala tillsynsplanen och dess innehåll. I den regelbundna tillsynen enligt kemikalielagen ingår inte provtagning av kemikalier. Till följd av detta skall till skillnad från förslaget till 6 § 2 mom. i hälsoskyddslagen provtagning och provundersökning som sker genom kommunens försorg samt godkända laboratorier som tillsynen stödjer sig mot inte ingå i den kommunala tillsynsplanens minimiinnehåll.

Enligt det nya 4 mom. skall anvisningarna och rekommendationerna i det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt 5 § 2 mom. samt de föreskrifter som är bindande för den kommunala tillsynen beaktas när den kommunala tillsynsplanen utarbetas. Enligt förslaget skall den kommunala tillsynsplanen

ses över vid behov, om en ändring i t.ex. bestämmelserna, det riksomfattande tillsynsprogrammet eller de lokala förhållandena ger anledning till det eller åtminstone vart tredje år.

I det nya 5 mom. ingår ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning.

49 §. Tillsynsmyndighetens anmälnings- och informationsskyldighet. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet så att där preciseras myndigheternas skyldigheter i anslutning till informationsutbytet. Samtidigt föreskrivs skyldighet för länsstyrelsen att tillställa Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral uppgifter om styrningen och tillsynen. Paragrafens rubrik ändras så att den bättre motsvarar paragrafens nya innehåll. Paragrafen och motiveringen till den motsvarar den ändring som föreslås i 49 § i hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

55 §. Ändringssökande. Det föreslås att 2 mom. ändras så att det också innehåller en bestämmelse om sökande av ändring i beslut som gäller tillsynsplanen. För tillsynsplanens del motsvarar förslaget och dess motivering den ändring som föreslås i 56 § 3 mom. i hälsoskyddslagen och motiveringen till den. I kommunens avgiftstaxa godkänns grunderna för kommunens offentligrättsliga avgifter, så det är motiverat att ändring i dylika beslut söks i enlighet med kommunallagen. Efter den föreslagna ändringen överensstämmer ändringssökande som avser taxan med den övriga miljö- och hälsoskyddslagstiftningen.

56 §. Verkställighet. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. där det föreskrivs om verkställbarhet för beslut om den kommunala tillsynsplanen enligt 7 § 3 mom. Förslaget och dess motivering motsvarar den ändring som föreslås i 57 § 2 mom. i hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

60 §. Avgifter. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. så att kommunen skall ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa för kontroller som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 7 § samt för tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som meddelats med stöd av en kontroll som ingår i tillsynsplanen när meddelandet av föreskrifter grundar sig på att bestämmelserna i lagen inte har efterlevts. Förslaget och dess motivering motsvarar den ändring som före-

slås i 50 § i hälsoskyddslagen och motiveringen till den.

Det föreslås att det gällande 4 mom. blir 5 mom. och i det föreslås inga ändringar.

2. Närmare bestämmelser

Med stöd av miljö- och hälsoskyddslagarnas bestämmelser om bemyndigande gällande det riksomfattande tillsynsprogrammet och den kommunala tillsynsplanen (4 a § och 6 § i hälsoskyddslagen, 14 § och 14 a § i tobakslagen samt 5 § och 7 § i kemikalielagen) utfärdar statsrådet en förordning om det riksomfattande tillsynsprogrammet och kommunala tillsynsplaner. Genom förordning av statsrådet föreskrivs noggrannare än i bestämmelserna i miljö- och hälsoskyddslagarna om innehållet i både det riksomfattande tillsynsprogrammet och de kommunala tillsynsplanerna. Enligt utkastet till förordning skall Livsmedelsverket, Konsumentverket och Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utarbeta ett gemensamt riksomfattande program för tillsynen över miljö- och hälsoskyddet som omfattar tillsynen över hela miljö- och hälsoskyddet.

Med stöd av 20 a § 2 mom. 28 a § 2 mom. och 59 a § 5 mom., som föreslås i hälsoskyddslagen, utfärdar social- och hälsovårdsministeriet en förordning om den anläggningstekniska och vattenhygieniska kompetens som krävs av personal som arbetar i anläggningar som levererar hushållsvatten, simhallar eller motsvarande och i badanläggningar och om testning av kompetensen. I förordningen föreskrivs noggrannare än i lagen om testintyg, anläggningsteknisk och hushålls- och bassängvattenhygienisk kompetens samt om testarens behörighet och andra villkor för att bli godkänd som testare. Enligt utkastet till förordning skall kompetenskravet omfatta personer som vidtar åtgärder som påverkar vattnets kvalitet i anläggningar som levererar hushållsvatten, simhallar eller motsvarande och i badanläggningar enligt lagen.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft våren 2006.

Det föreslås att i samband med ikraftträ-

dandebestämmelsen i lagen om ändring av hälsoskyddslagen intas nödvändiga övergångsbestämmelser som hänför sig till det riksomfattande tillsynsprogrammet och de kommunala tillsynsplanerna samt behörighetsvilkoren för personer som ansvarar för vattenkvaliteten i anläggningar som levererar hushållsvatten, simhallar eller motsvarande och i badanläggningar.

Det föreslås att i samband med ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av tobakslagen intas nödvändiga övergångsbe-

stämmelser som hänför sig till det riksomfattande tillsynsprogrammet och de kommunala tillsynsplanerna.

I samband med ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av kemikalielagen föreslås nödvändiga övergångsbestämmelser som hänför sig till det riksomfattande tillsynsprogrammet och de kommunala tillsynsplanerna.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av hälsoskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 5 och 6 §, 7 § 1 mom., 8 och 47 §, 50 § 2 och 3 mom., 52 § samt 56 § 3 mom.,

av dem 7 § 1 mom. och 56 § 3 mom. sådana de lyder i lag 777/1996, samt 50 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag 691/2001 samt

fogas till lagen nya 4 a, 20 a och 28 a §, till 57 §, sådan den lyder i lag 720/2005, ett nytt 2 mom. samt till lagen en ny 59 a § som följer:

4 a §

Riksomfattande tillsynsprogram

För styrningen och samordnandet av den tillsyn som regleras i denna lag skall Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utarbeta ett riksprogram för hälsoskyddstillsynen (*tillsynsprogram*). Tillsynsprogrammet skall åtminstone innehålla följande:

1) allmän definition av innehållet i kontrollerna,

2) grunderna för riskvärderingen av de olika tillsynsobjekten och för hur kontrollfrekvensen för objekten bestäms,

3) bedömning av behovet av provtagning jämte anvisningar,

4) metoder för utvärdering av de tillsynsplaner som avses i 6 § 2 mom., samt

5) metoderna för utvärdering av tillsynsprogrammet.

Tillsynsprogrammet skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Tillsynsprogrammet enligt denna lag utgör en del av det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet, i vilket ingår också de andra riksomfattande tillsynsprogram som regleras i annan lagstiftning om miljö- och hälsoskydd.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av det riksomfattande tillsynsprogrammet och om dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Regionalt hälsoskydd

Länsstyrelsen styr och övervakar hälsoskyddet inom länets område samt bedömer och utvärderar de kommunala tillsynsplanerna för hälsoskyddet.

6 §

Kommunens uppgifter inom hälsoskyddet

Kommunen skall inom sitt område, så som föreskrivs nedan, främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna. Kommunen skall informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning om hälsoskydd.

Kommunen skall för regelbunden tillsyn utarbeta och godkänna en tillsynsplan för hälsoskyddet (*kommunal tillsynsplan*) så att tillsynen är av hög kvalitet och regelbunden samt förebygger sanitära olägenheter. Till-

synsplanen skall åtminstone innehålla följande:

- 1) definition av innehållet i kontrollerna,
- 2) kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten,
- 3) provtagning och provundersökning som sker genom kommunens försorg,
- 4) utvärdering av tillsynsplanen, samt
- 5) godkända laboratorier som tillsynen stödjer sig mot.

Den kommunala tillsynsplanen skall beakta det tillsynsprogram som avses i 4 a §. Tillsynsplanen skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanerna, de kontroller som ingår i tillsynsplanerna, kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och utvärderingen av tillsynsplanerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Kommunal hälsoskyddsmyndighet

De uppgifter som hör till det kommunala hälsoskyddet sköts av en nämnd eller av något annat kollegialt organ som utses av kommunen (*kommunal hälsoskyddsmyndighet*). Fullmäktige kan ge den kommunala hälsoskyddsmyndigheten rätt att överföra befogenheten på en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har dock inte rätt att överföra sin befogenhet i fråga om godkännandet av den tillsynsplan som avses i 6 § på en underlydande tjänsteinnehavare.

8 §

Beredskap för exceptionella situationer

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall utarbeta en plan för att trygga hushållsvattnets kvalitet vid olyckor och i andra motsvarande exceptionella situationer.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall i samarbete med övriga myndigheter och inrättningar på förhand se till att den kan vidta de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter som upp-

stått i exceptionella situationer.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av beredskapsplaner för exceptionella situationer utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

20 a §

Hushållsvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsidkaren skall på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i en anläggning som skall vara godkänd enligt denna lag och som levererar hushållsvatten för mer än femtio personers behov eller mer än tio kubikmeter hushållsvatten per dag har ett av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utfärdat intyg över anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens. Intyg utfärdas till personer som med godkänt resultat genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetensen. Intyget gäller i fem år.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

28 a §

Bassängvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsidkaren skall på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning som avses i denna lag har ett av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utfärdat intyg över anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens. Intyg utfärdas till personer som med godkänt resultat genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetensen. Intyget gäller i fem år.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

47 §

Tillsynsmyndigheters anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har rätt att av kommunala, statliga och kyrkliga myndigheter få den information som behövs för utvecklande av och tillsyn över det kommunala hälsoskyddet.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten samt länsstyrelsen är skyldiga att på begäran utan ersättning tillstålla Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral de övriga uppgifter om kontroller, kontrollåtgärder, kontrollpersonal, avgifter samt tillsyn som behövs för styrningen, uppföljningen, rapporteringen och statistiken i fråga om tillsynen enligt denna lag.

Tillsynsmyndigheterna skall lämna de uppgifter som avses i 2 mom. på det sätt som Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral bestämmer.

Närmare bestämmelser om tillsynsmyndigheternas anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

50 §

Avgifter

För anmälningar enligt denna lag som kommunen behandlar och för kontroller och provtagning samt undersökningar som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 6 § skall kommunen hos verksamhetsidkaren ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa.

Hos verksamhetsidkaren skall dessutom tas ut en avgift för tillsynsåtgärder som hänförs till

1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en kontroll som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 6 §, när föreskrifterna har meddelats med anledning av att bestämmelserna i denna lag inte har följts,

2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av anmälningar enligt 13 §,

3) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av ansökningar enligt 18 § samt sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som krävs enligt 20 §, samt

4) sådan regelbunden övervakning av badvatten som krävs enligt 29 §.

52 §

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentraler samt länsstyrelsens föreskrifter

När en sanitär olägenhet som avses i 51 § utbreder sig över ett vidsträckt område eller annars är speciellt betydelsefulla kan Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller länsstyrelsen inom sitt län meddela föreskrifter som är nödvändiga för att avhjälpa eller förebygga uppkomsten av den sanitära olägenheten.

56 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som gäller kommunala tillsynsplaner enligt 6 § 2 mom. och hälsoskyddsordningar enligt 51 § 3 mom. Samt taxor enligt 50 § 2 mom. Får sökas med iakttagande av vad som i kommunallagen (365/1995) föreskrivs om ändringssökande.

57 §

Verkställighet

Ett beslut om en tillsynsplan enligt 6 § 2 mom. är verkställbart även om det överklagas, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

59 a §

Test och testning

Test som avses i 20 a och 28 a § får anord-

nas av testare som godkänts av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral. Som testare godkänns en person som

1) har sådan utbildning som anges i 7 § 3 mom. samt sakkunskap och erfarenhet i anslutning till hushålls- och bassängvattenkvalitet samt teknik, eller

2) i fråga om examen och ämneskompetens är behörig för en lektors- eller lärartjänst som anknyter till vattenverksteknik eller hushållsvatten och bassängvattenhygien vid en högskola eller vid en läroanstalt som hör till utbildningsstyrelsens verksamhetsområde.

Testet sker enligt testdeltagarens val antingen på finska eller svenska. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan bestämma om uppläggningsen av testet, bedömningen av godkänt genomgående av test och testintygets innehåll.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral övervakar testarnas verksamhet. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan återkalla ett godkännande av en testare om testaren i väsentlig grad bryter mot de bestämmelser som gäller verksamheten och inte trots Social- och hälsovårdens produkttillsynscentralens uppmaning har rättat till sin verksamhet inom utsatt tid.

Testaren har rätt att för testet ta ut en avgift som högst motsvarar de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet. På testare som

fullgör uppgifter enligt denna paragraf tillämpas det som i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om jäv för tjänsteman.

Närmare bestämmelser om testarnas behörighet och förutsättningarna för godkännande som testare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 2006.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall ha det riksomfattande tillsynsprogram som avses i 4 a § färdigt senast den 1 januari 2007. Kommunen skall förfoga över en kommunal tillsynsplan som avses i 6 § 2 mom. senast den 1 januari 2008. Kommunen kan börja ta ut avgifter enligt 50 § 2 mom. och 3 mom. 1 punkten efter det att den har godkänt tillsynsplanen, dock tidigast den 1 januari 2007. Testsystemet enligt 20 a, 28 a och 59 a § skall vara tillgängligt för de personer som avses i 20 a och 28 a § senast den 1 januari 2007. Personer som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i anläggningar som levererar hushållsvatten skall ha ett godkänt intyg enligt 20 a § senast den 30 juni 2008. Personer som utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i simhallar, badanläggningar och motsvarande anläggningar skall ha ett godkänt intyg enligt 28 a § senast den 30 juni 2008.

2.

Lag**om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 14, 25 och 35 §, av dem 14 § sådan den lyder i lag 487/1999 och 498/2002 samt 25 § i sistnämnda lag, samt

fogas till lagen nya 14 a, 14 b, 25 a, 25 b och 28 a § som följer

14 §

Den allmänna ledningen och styrningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser iakttas ankommer på social- och hälsovårdsministeriet, och övervakningen och styrningen av övervakningen på Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral styr länsstyrelserna och kommunerna i deras skötsel av de uppgifter som med stöd av denna lag ankommer på dem. Produkttillsynscentralen övervakar iakttagandet av bestämmelserna i 59 § om sammansättning och kvalitetsövervakning av, provningslaboratorier för samt försäljning av och reklam för tobaksprodukter. Mätteknikcentralen bistår i den övervakning av provningslaboratoriernas och testmetodernas kompetenskrav som ankommer på produkttillsynscentralen. Mätteknikcentralen har i denna uppgift samma rättigheter som en övervakningsmyndighet har enligt 28 §.

För styrningen och samordnandet av tillsynen enligt denna lag skall Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utarbeta ett riksprogram för övervakningen av tobakslagen (*tillsynsprogram*). Tillsynsprogrammet skall åtminstone innehålla följande:

1) allmän definition av innehållet i kontrollerna,

2) grunderna för riskvärderingen av de olika tillsynsobjekten och för hur kontrollfrekvensen för objekten bestäms,

3) bedömning av behovet av provtagning jämte anvisningar,

4) metoder för utvärdering av de tillsynsplaner som avses i 14 a § 3 mom., samt

5) metoderna för utvärdering av tillsynsprogrammet.

Tillsynsprogrammet skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Tillsynsprogrammet enligt denna lag utgör en del av det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet, i vilket ingår också de andra riksomfattande tillsynsprogram som regleras i annan lagstiftning om miljö- och hälsoskydd.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av det riksomfattande tillsynsprogrammet och om dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

Länsstyrelsen styr inom länets område kommunerna i verkställigheten av denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den samt bedömer och utvärderar dessutom de kommunala tillsynsplaner som gäller övervakningen av tobakslagen.

14 a §

Kommunen övervakar inom sitt område att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Inom kommunens område sköts uppgifterna enligt denna lag av ett organ som utses av kommunen. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra befogenheten på en tjänsteinnehavare som lyder under det. Organet har dock inte rätt att överföra sin befogenhet i fråga om godkännandet av den tillsynsplan som avses i

3 mom. på en underlydande tjänsteinnehavare.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt denna lag skall skötas av kommunen eller en myndighet i kommunen anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke. På verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), om inte något annat bestäms genom lag.

Kommunen skall för regelbunden tillsyn utarbeta och godkänna en plan för övervakningen av tobakslagen (*kommunal tillsynsplan*) så att tillsynen är av hög kvalitet och regelbunden samt förebygger sanitära olägenheter. Tillsynsplanen skall åtminstone innehålla följande:

- 1) definition av innehållet i kontrollerna,
- 2) kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten,
- 3) provtagning och undersökning som sker genom kommunens försorg,
- 4) utvärdering av tillsynsplanen, samt
- 5) laboratorier som tillsynen stödjer sig mot.

Den kommunala tillsynsplanen skall beakta det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt 4 §. Tillsynsplanen skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanerna, de kontroller som ingår i tillsynsplanerna, kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och utvärdering av tillsynsplanerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 b §

Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att bestämmelserna i 12 § 5 och 6 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begränsning av tobaksrökning iakttas på arbetsplatserna, enligt vad som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

Tullen övervakar att det importförbud som avses i 10 a § 1 mom. iakttas.

Polisen övervakar att 12 § 3 punkten iakttas vid offentliga tillställningar.

25 §

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter svarar för kostnaderna för undersökning av sådana ämnen i tobaksprodukterna som vållar fara och men för hälsan samt för kvalitetskontroll av tobaksprodukterna.

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter svarar även för kostnaderna för en i 18 § 4 mom. avsedd bortdragning av en tobaksprodukt från marknaden.

När en statlig myndighet behandlar ett ärende enligt denna lag kan den ta ut en avgift som fastställs i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Närmare bestämmelser om avgifterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

25 a §

Kommunen skall hos näringsidkaren ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa för kontroller och provtagning som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 14 a § 3 mom. Dessutom skall kommunen hos näringsidkaren ta ut en avgift för tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som meddelats med stöd av en kontroll som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 14 a § 3 mom., när föreskrifterna har meddelats med anledning av att bestämmelserna i denna lag inte har följts.

Kommunen skall bestämma avgifterna för sina prestationer så att beloppet motsvarar högst kostnaderna för att producera prestationen.

25 b §

Avgifter enligt denna lag kan drivas in utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

28 a §

Den kommunala tillsynsmyndigheten samt länsstyrelsen är skyldiga att på begäran utan ersättning tillställa Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral de övriga uppgifter om

kontroller, kontrollåtgärder, kontrollpersonal, avgifter samt tillsyn som behövs för styrningen, uppföljningen, rapporteringen och statistiken i fråga om tillsyner enligt denna lag.

Tillsynsmyndigheterna skall lämna de uppgifter som avses i 1 mom. på det sätt som Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral bestämmer.

Närmare bestämmelser om tillsynsmyndigheternas anmälningskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

35 §

Ändring i beslut som gäller tillsynsplaner enligt 14 a § 3 mom. samt taxor enligt 25 a § 1 mom. får sökas med iakttagande av vad som i kommunallagen (365/1995) föreskrivs om ändringssökande.

I denna lag avsedda beslut av förvalt-

ningsmyndigheter kan verkställas även om de överklagas. Besvärmyndigheterna har dock rätt att förbjuda eller avbryta beslutets verkställighet högst till dess överklagandet avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

Arenden som gäller meddelande av förbud enligt denna lag kan upptas till ny behandling, om det av synnerliga skäl finns grundad anledning till det.

Denna lag träder i kraft den 2006.

Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral skall ha det riksomfattande tillsynsprogram som avses i 14 § 3 mom. färdigt senast den 1 januari 2007. Kommunen skall förfoga över en kommunal tillsynsplan som avses i 14 a § 3 mom. senast den 1 januari 2008. Kommunen kan börja ta ut avgifter enligt 25 a § 1 mom. efter det att den har godkänt tillsynsplanen, dock tidigast den 1 januari 2007.

3.

Lag

om ändring av kemikalielagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kemikalielagen av den 14 juni 1989 (744/1989) 5 - 7 och 49 §, 55 § 2 mom. och 60 § 2 mom.,
av dem 5 § sådan den lyder i lag 391/2005, 6 § sådan den lyder i lag 220/1995 och 1073/1995, 7 § sådan den lyder i lag 696/2001 och i nämnda lag 391/2005, 55 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1198/1999 och 60 § 2 mom. sådant det lyder i lag 57/1999, samt
fogas till 56 §, sådan den lyder i nämnda lag 391/2005, ett nytt 2 mom. och till 60 §, sådan den lyder i lag 1412/1992 och i nämnda lag 57/1999 ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., som följer:

5 §

Tillsynsmyndigheter i centralförvaltningen

Den högsta tillsynen över iakttagandet av denna lag samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt den riksomfattande styrningen av verkställigheten och tillsynen ankommer på

1) Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i fråga om förebyggande och avvärjning av sådana skador på hälsan samt sådana brand- och explosionsrisker, som orsakats av kemikalier, samt

2) Finlands miljöcentral i fråga om förebyggande och avvärjning av kemikalieskador på miljön.

Social- och hälsovårdens produkttillsyns-

central skall inom sitt verksamhetsområde för styrningen och samordningen av verkställigheten av tillsynen enligt denna lag utarbeta ett riksprogram för övervakningen av kemikalielagen (*tillsynsprogram*). Tillsynsprogrammet skall åtminstone innehålla följande:

1) allmän definition av innehållet i kontrollerna,

2) grunderna för riskvärderingen av de olika tillsynsobjekten och för hur kontrollfrekvensen för objekten bestäms,

3) metoder för utvärdering av de tillsynsplaner som avses i 7 § 3 mom., samt

4) metoderna för utvärdering av tillsynsprogrammet.

Tillsynsprogrammet skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Tillsynsprogrammet enligt denna lag utgör en del av det

riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet, i vilket ingår också de andra riksomfattande tillsynsprogram som regleras i annan lagstiftning om miljö- och hälsoskydd.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av det riksomfattande tillsynsprogrammet och om dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Regionala tillsynsmyndigheter

Länsstyrelsen och den regionala miljöcentralen leder och övervakar inom sina respektive verksamhetsområden kommunernas verksamhet vid efterlevnaden av denna lag. Dessutom bedömer och utvärderar länsstyrelsen de kommunala tillsynsplaner som gäller övervakningen av kemikalielagen.

7 §

Lokala tillsynsmyndigheter

I kommunen utövar kommunstyrelsen tillsyn över iakttagandet av denna lag samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, om inte detta i en instruktion har uppdragits åt någon nämnd (*kommunal kemikalietillsynsmyndighet*). Fullmäktige kan ge den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten rätt att överföra befogenheten på en tjänsteinnehavare som lyder under den. Den kommunala kemikalietillsynsmyndigheter har dock inte rätt att överföra sin befogenhet i fråga om godkännandet av den tillsynsplan som avses i 3 mom. på en underlydande tjänsteinnehavare. Uppgiften kan också anförtros en samkommun.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt denna lag skall skötas av kommunen eller en myndighet i kommunen och där befogenhet kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses

ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

För den föreskrivna regelbundna tillsyn som utövas av den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten skall kommunen utarbeta och godkänna en plan för övervakningen av kemikalielagen (*kommunal tillsynsplan*) så att tillsynen är av hög kvalitet och förebygger sanitära olägenheter samt brand- och explosionsrisker. Tillsynsplanen skall åtminstone innehålla följande:

- 1) definition av innehållet i kontrollerna,
- 2) kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, samt
- 3) utvärdering av tillsynsplanen.

Den kommunala tillsynsplanen skall beakta det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt 5 §. Tillsynsplanen skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanerna, de kontroller som ingår i tillsynsplanerna, kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och utvärdering av tillsynsplanen utfärdas genom förordning av statsrådet.

49 §

Tillsynsmyndigheters anmälningskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter

De myndigheter som med stöd av denna lag eller andra författningar utövar tillsyn över kemikalier har rätt att för övervakningen få behövliga upplysningar av varandra och använda varandras prov vid behövliga undersökningar.

Den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten samt länsstyrelsen är skyldiga att på begäran utan ersättning tillstå Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral de övriga uppgifter om kontroller, kontrollåtgärder, kontrollpersonal, avgifter samt tillsyn som behövs för styrningen, uppföljningen, rapporteringen och statistiken i fråga om tillsynen enligt denna lag.

Tillsynsmyndigheterna skall lämna de uppgifter som avses i 2 mom. på det sätt som Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral bestämmer.

Närmare bestämmelser om tillsynsmyndig-

heternas anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

60 §

Avgifter

55 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som en annan myndighet har fattat med stöd av denna lag får sökas i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ändring i beslut som gäller tillsynsplaner enligt 7 § 3 mom. och taxor enligt 60 § 2 mom. får sökas med iakttagande av vad som i kommunallagen (365/1995) föreskrivs om ändringssökande.

För kontroller som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 7 § skall kommunen ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa. Dessutom skall kommunen hos verksamhetsidkaren ta ut en avgift för tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som meddelats med stöd av en kontroll som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 7 §, när föreskrifterna har meddelats med anledning av att bestämmelserna i denna lag inte har följts. Kommunen skall bestämma avgifterna för sina prestationer så att beloppet motsvarar högst kostnaderna för att producera prestationen.

56 §

Verkställighet

Ett beslut om en tillsynsplan enligt 7 § 3 mom. är verkställbart även om det överklagas, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

Denna lag träder i kraft den 2006. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall ha det riksomfattande tillsynsprogram som avses i enligt 5 § färdigt senast den 1 januari 2007. Kommunen skall förfoga över en kommunal tillsynsplan som avses i 7 § 3 mom. senast den 1 januari 2008. Kommunen kan börja ta ut avgifter enligt 60 § 2 mom. efter det att den har godkänt tillsynsplanen, dock tidigast den 1 januari 2007.

Helsingfors den 21 oktober 2005

Republikens President**TARJA HALONEN**Social- och hälsovårdminister *Tuula Haatainen*

1.

Lag**om ändring av hälsoskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994) 5 och 6 §, 7 § 1 mom., 8 och 47 §, 50 § 2 och 3 mom., 52 § samt 56 § 3 mom.,
av dem 7 § 1 mom. och 56 § 3 mom. sådana de lyder i lag 777/1996, samt 50 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag 691/2001 samt
fogas till lagen nya 4 a, 20 a och 28 a §, till 57 §, sådan den lyder i lag 720/2005, ett nytt 2 mom. samt till lagen en ny 59 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Riksomfattande tillsynsprogram

För styrningen och samordnandet av den tillsyn som regleras i denna lag skall Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utarbeta ett riksprogram för hälsoskyddstillsynen (tillsynsprogram). Tillsynsprogrammet skall åtminstone innehålla följande:

- 1) allmän definition av innehållet i kontrollerna,*
- 2) grunderna för riskvärderingen av de olika tillsynsobjekten och för hur kontrollfrekvensen för objekten bestäms,*
- 3) bedömning av behovet av provtagning jämte anvisningar,*
- 4) metoder för utvärdering av de tillsynsplaner som avses i 6 § 2 mom., samt*
- 5) metoderna för utvärdering av tillsynsprogrammet.*

Tillsynsprogrammet skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Tillsynsprogrammet enligt denna lag utgör en del av det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet, i vilket ingår också de andra riksomfattande tillsynsprogram som regleras i annan lagstiftning om miljö- och hälsoskydd.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av det riksomfattande tillsynsprogrammet och om dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Regionalt hälsoskydd

Länsstyrelsen styr och övervakar hälsoskyddet inom länets område.

6 §

Kommunens uppgifter inom hälsoskyddet

Kommunen skall inom sitt område, så som stadgas nedan, främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna. Kommunen skall informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning om hälsoskydd.

7 §

Kommunal hälsoskyddsmyndighet

De uppgifter som hör till det kommunala hälsoskyddet sköts av en nämnd eller av något annat kollegialt organ som utses av

5 §

Regionalt hälsoskydd

Länsstyrelsen styr och övervakar hälsoskyddet inom länets område *samt bedömer och utvärderar de kommunala tillsynsplanerna för hälsoskyddet.*

6 §

Kommunens uppgifter inom hälsoskyddet

Kommunen skall inom sitt område, så som föreskrivs nedan, främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna. Kommunen skall informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning om hälsoskydd.

Kommunen skall för regelbunden tillsyn utarbeta och godkänna en tillsynsplan för hälsoskyddet (kommunal tillsynsplan) så att tillsynen är av hög kvalitet och regelbunden samt förebygger sanitära olägenheter. Tillsynsplanen skall åtminstone innehålla följande:

- 1) definition av innehållet i kontrollerna,*
- 2) kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten,*
- 3) provtagning och provundersökning som sker genom kommunens försorg,*
- 4) utvärdering av tillsynsplanen, samt*
- 5) godkända laboratorier som tillsynen stödjer sig mot.*

Den kommunala tillsynsplanen skall beakta det tillsynsprogram som avses i 4 a §. Tillsynsplanen skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanerna, de kontroller som ingår i tillsynsplanerna, kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och utvärderingen av tillsynsplanerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Kommunal hälsoskyddsmyndighet

De uppgifter som hör till det kommunala hälsoskyddet sköts av en nämnd eller av något annat kollegialt organ som utses av

kommunen (kommunal hälsoskyddsmyndighet). Fullmäktige kan ge en nämnd eller netot annat organ rätt att överföra befogenheten på en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion.

8 §

Beredskap för exceptionella situationer

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall i samarbete med övriga myndigheter och inrättningar på förhand bereda sig på att vidta behövliga beredskaps- och försiktighetsåtgärder i syfte att förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter i samband med olyckor och motsvarande händelser (exceptionella situationer).

kommunen (**kommunal hälsoskyddsmyndighet**). Fullmäktige kan ge den kommunala hälsoskyddsmyndigheten rätt att överföra befogenheten på en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion. *Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har dock inte rätt att överföra sin befogenhet i fråga om godkännandet av den tillsynsplan som avses i 6 § på en underlydande tjänsteinnehavare.*

8 §

Beredskap för exceptionella situationer

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall utarbeta en plan för att trygga hushållsvattnets kvalitet vid olyckor och i andra motsvarande exceptionella situationer.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall i samarbete med övriga myndigheter och inrättningar på förhand se till att den kan vidta de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter som uppstått i exceptionella situationer.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av beredskapsplaner för exceptionella situationer utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

20 a §

Hushållsvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsidkaren skall på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i en anläggning som skall vara godkänd enligt denna lag och som levererar hushållsvatten för mer än femtio personers behov eller mer än tio kubikmeter hushållsvatten per dag har ett av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utfärdat intyg över anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens. Intyg utfärdas till personer som med godkänt resultat genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetensen. In-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tyget gäller i fem år.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

28 a §

Bassängvattenhygienisk kompetens

Verksamhetsidkaren skall på egen bekostnad sörja för att den som utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning som avses i denna lag har ett av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utfärdat intyg över anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens. Intyg utfärdas till personer som med godkänt resultat genomgått ett test som bedömer den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetensen. Intyget gäller i fem år.

Närmare bestämmelser om testintyg samt om anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

47 §

Information från annan myndighet

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har rätt att av kommunal, statlig och kyrklig myndighet få den information som behövs för utvecklande av och tillsyn över det kommunala hälsoskyddet.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten är skyldig att ge statlig myndighet den information den behöver för att leda tillsynen över denna lag och för planering.

47 §

Tillsynsmyndighetens anmälnings- och informationsskyldighet

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har rätt att av kommunala, statliga och kyrkliga myndigheter få den information som behövs för utvecklande av och tillsyn över det kommunala hälsoskyddet.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten samt länsstyrelsen är skyldiga att på begäran utan ersättning tillstå Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral de övriga uppgifter om kontroller, kontrollåtgärder, kontrollpersonal, avgifter samt tillsyn som behövs för styrningen, uppföljningen, rapporteringen och statistiken i fråga om tillsynen enligt denna lag.

Tillsynsmyndigheterna skall lämna de uppgifter som avses i 2 mom. på det sätt som Social- och hälsovårdens produkttill-

50 §

Avgifter

För anmälningar enligt denna lag som kommunen behandlar skall den hos verksamhetsidkaren ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa.

Hos verksamhetsidkaren skall dessutom tas ut en avgift för provtagning och undersökningar som hänför sig till

1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av anmälningar enligt 13 § och 14 § 2 mom.,

2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 18 § samt sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som förutsätts i 20 §, samt

3) sådan regelbunden övervakning av badvatten som förutsätts i 29 §.

52 §

Social- och hälsovårdens samt länsstyrelsens föreskrifter

När en sanitär olägenhet som avses i 51 § utbreder sig över ett vidsträckt område eller annars är speciellt betydelsefull, kan social och hälsovårdsministeriet eller länsstyrelsen inom sitt län meddela föreskrifter som är nödvändiga för att avhjälpa eller förebygga uppkomsten av den sanitära olägenheten.

50 §

Avgifter

synscentral bestämmer.

Närmare bestämmelser om tillsynsmyndigheternas anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

För anmälningar enligt denna lag som kommunen behandlar och för kontroller och provtagning samt undersökningar som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 6 § skall kommunen hos verksamhetsidkaren ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa.

Hos verksamhetsidkaren skall dessutom tas ut en avgift för tillsynsåtgärder som hänför sig till

1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en kontroll som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 6 §, när föreskrifterna har meddelats med anledning av att bestämmelserna i denna lag inte har följts,

2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av anmälningar enligt 13 §,

3) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av ansökningar enligt 18 § samt sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som krävs enligt 20 §, samt

4) sådan regelbunden övervakning av badvatten som krävs enligt 29 §.

52 §

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentraler samt länsstyrelsens föreskrifter

När en sanitär olägenhet som avses i 51 § utbreder sig över ett vidsträckt område eller annars är speciellt betydelsefulla kan Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller länsstyrelsen inom sitt län meddela föreskrifter som är nödvändiga för att avhjälpa eller förebygga uppkomsten av den sanitära olägenheten.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

56 §

Ändringssökande

Ändring i beslut om hälsoskyddsordning enligt 51 § 3 mom. och i beslut om taxa enligt 50 § 2 mom. söks med iakttagande av vad kommunallagen (365/95) stadgar om ändringssökande.

56 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som gäller kommunala tillsynsplaner enligt 6 § 2 mom. och hälsoskyddsordningar enligt 51 § 3 mom. Samt taxor enligt 50 § 2 mom. Får sökas med iakttagande av vad som i kommunallagen (365/1995) föreskrivs om ändringssökande.

57 §

Verkställighet

I ett beslut som fattas med stöd av 51 § 2 mom. kan det föreskrivas att beslutet skall iaktas trots att ändring söks, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat. Över ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen som enbart gäller verkställighet och genom vilket verkställigheten av det överklagade beslutet förbjuds eller avbryts får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen endast i samband med huvudsaken.

57 §

Verkställighet

Ett beslut om en tillsynsplan enligt 6 § 2 mom. är verkställbart även om det överklagas, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

59 a §

Test och testning

Test som avses i 20 a och 28 a § får anordnas av testare som godkänts av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral. Som testare godkänns en person som

1) har sådan utbildning som anges i 7 § 3 mom. samt sakkunskap och erfarenhet i anslutning till hushålls- och bassängvattenkvalitet samt teknik, eller

2) i fråga om examen och ämneskompetens är behörig för en lektors- eller lärartjänst som anknyter till vattenverksteknik eller hushållsvatten och bassängvattenhygien vid en högskola eller vid en läroanstalt som hör till utbildningsstyrelsens verksamhetsområde.

Testet sker enligt testdeltagarens val antingen på finska eller svenska. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan bestämma om uppläggningsen av testet, bedömningen av godkänt genomgående av test och testintygets innehåll.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral övervakar testarnas verksamhet. Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan återkalla ett godkännande av en testare om testaren i väsentlig grad bryter mot de bestämmelser som gäller verksamheten och inte trots Social- och hälsovårdens produkttillsynscentralens uppmaning har rättat till sin verksamhet inom utsatt tid.

Testaren har rätt att för testet ta ut en avgift som högst motsvarar de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet. På testare som fullgör uppgifter enligt denna paragraf tillämpas det som i 49 § föreskrivs om utomstående sakkunniga.

Närmare bestämmelser om testarnas behörighet och förutsättningarna för godkännande som testare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 2006.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall ha det riksomfattande tillsynsprogram som avses i 4 a § färdigt senast den 1 januari 2007. Kommunen skall förfo-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ga över en kommunal tillsynsplan som avses i 6 § 2 mom. senast den 1 januari 2008. Kommunen kan börja ta ut avgifter enligt 50 § 2 mom. och 3 mom. 1 punkten efter det att den har godkänt tillsynsplanen, dock tidigast den 1 januari 2007. Testsystemet enligt 20 a, 28 a och 59 a § skall vara tillgängligt för de personer som avses i 20 a och 28 a § senast den 1 januari 2007. Personer som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i anläggningar som levererar hushållsvatten skall ha ett godkänt intyg enligt 20 a § senast den 30 juni 2008. Personer som utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet i simhallar, badanläggningar och motsvarande anläggningar skall ha ett godkänt intyg enligt 28 a § senast den 30 juni 2008.

2.

Lag

om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen av den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 14, 25 och 35 §, av dem 14 § sådan den lyder i lag 487/1999 och 498/2002 samt 25 § i sistnämnda lag, samt fogas till lagen nya 14 a, 14 b, 25 a, 25 b och 28 a § som följer

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Den allmänna ledningen och styrningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser iakttas ankommer på social- och hälsovårdsministeriet, och övervakningen och styrningen av övervakningen på Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral styr länsstyrelserna i deras skötsel av de uppgifter som med stöd av denna lag ankommer på dem. Produkttillsynscentralen övervakar iakttagandet av bestämmelserna i 5–9 § om sammansättning och kvalitets-

14 §

Den allmänna ledningen och styrningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser iakttas ankommer på social- och hälsovårdsministeriet, och övervakningen och styrningen av övervakningen på Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral styr länsstyrelserna och *kommunerna* i deras skötsel av de uppgifter som med stöd av denna lag ankommer på dem. Produkttillsynscentralen övervakar iakttagandet av bestämmelserna i 59 § om sammansätt-

övervakning av, provningslaboratorier för samt försäljning av och reklam för tobaksprodukter. Mätteknikcentralen bistår i den övervakning av provningslaboratoriernas och testmetodernas kompetenskrav som ankommer på produkttillsynscentralen. Mätteknikcentralen har i denna uppgift samma rättigheter som en övervakningsmyndighet har enligt 28 §.

Länsstyrelsen styr inom länets område kommunerna i verkställigheten av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Kommunen övervakar inom sitt område att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Inom kommunens område sköts uppgifterna enligt denna lag av ett organ som kommunen förordnat. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra behörighet på en tjänsteinnehavare som lyder under det. En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke. På den verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag skall lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) tillämpas, om inte något annat bestäms genom lag.

Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att bestämmelserna i 12 § 5 och 6 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begränsning av tobaksrökning iakttas på arbetsplatserna, enligt vad om detta bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

Tullen övervakar att det importförbud som avses i 10 a § 1 mom. iakttas.

Polisen övervakar att 12 § 3 punkten iakttas vid offentliga tillställningar

ning och kvalitetsövervakning av, provningslaboratorier för samt försäljning av och reklam för tobaksprodukter. Mätteknikcentralen bistår i den övervakning av provningslaboratoriernas och testmetodernas kompetenskrav som ankommer på produkttillsynscentralen. Mätteknikcentralen har i denna uppgift samma rättigheter som en övervakningsmyndighet har enligt 28 §.

*För styrningen och samordnandet av tillsynen enligt denna lag skall Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utarbeta ett riksprogram för övervakningen av tobakslagen (**tillsynsprogram**). Tillsynsprogrammet skall åtminstone innehålla följande:*

1) allmän definition av innehållet i kontrollerna,

2) grunderna för riskvärderingen av de olika tillsynsobjekten och för hur kontrollfrekvensen för objekten bestäms,

3) bedömning av behovet av provtagning jämte anvisningar,

4) metoder för utvärdering av de tillsynsplaner som avses i 14 a § 3 mom., samt

5) metoderna för utvärdering av tillsynsprogrammet.

Tillsynsprogrammet skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Tillsynsprogrammet enligt denna lag utgör en del av det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet, i vilket ingår också de andra riksomfattande tillsynsprogram som regleras i annan lagstiftning om miljö- och hälsoskydd.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av det riksomfattande tillsynsprogrammet och om dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

Länsstyrelsen styr inom länets område kommunerna i verkställigheten av denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den samt bedömer och utvärderar dessutom de kommunala tillsynsplaner som gäller övervakningen av tobakslagen.

att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Inom kommunens område sköts uppgifterna enligt denna lag av ett organ som utses av kommunen. Kommunfullmäktige kan besluta att organet kan överföra befogenheten på en tjänsteinnehavare som lyder under det. Organet har dock inte rätt att överföra sin befogenhet i fråga om godkännandet av den tillsynsplan som avses i 3 mom. på en underlydande tjänsteinnehavare.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt denna lag skall skötas av kommunen eller en myndighet i kommunen anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke. På verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992), om inte något annat bestäms genom lag.

Kommunen skall för regelbunden tillsyn utarbeta och godkänna en plan för övervakningen av tobakslagen (**kommunal tillsynsplan**) så att tillsynen är av hög kvalitet och regelbunden samt förebygger sanitära olägenheter. Tillsynsplanen skall åtminstone innehålla följande:

- 1) definition av innehållet i kontrollerna,
- 2) kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten,
- 3) provtagning och undersökning som sker genom kommunens försorg,
- 4) utvärdering av tillsynsplanen, samt
- 5) laboratorier som tillsynen stödjer sig mot.

Den kommunala tillsynsplanen skall beakta det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt 4 §. Tillsynsplanen skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanerna, de kontroller som ingår i tillsynsplanerna, kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och utvärdering av tillsynsplanerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 §

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter svarar för kostnaderna för undersökning av sådana ämnen i tobaksprodukter som vållar fara och men för hälsan samt för kvalitetskontroll av dessa ämnen.

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter svarar även för kostnaderna för en i 18 § 4 mom. avsedd bortdragning av en tobaksprodukt från marknaden.

När en statlig myndighet behandlar ett ärende enligt denna lag kan den ta ut en avgift som fastställs i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Närmare bestämmelser om avgifterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. *Den avgift som kommunen tar ut för tillsynen skall i tillämpliga delar grunda sig på lagen om grunderna för avgifter till staten. Närmare bestämmelser om grunderna för den kommunala avgiften anges i en taxa som kommunen godkänner.*

Avgifter enligt denna lag kan drivas in utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (367/1961).

14 b §

Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att bestämmelserna i 12 § 5 och 6 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begränsning av tobaksrökning iaktas på arbetsplatserna, enligt vad som bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

Tullen övervakar att det importförbud som avses i 10 a § 1 mom. iaktas.

Polisen övervakar att 12 § 3 punkten iaktas vid offentliga tillställningar.

25 §

tobaksprodukter svarar för kostnaderna för undersökning av sådana ämnen i tobaksprodukterna som vållar fara och men för hälsan samt för kvalitetskontroll av tobaksprodukterna.

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter svarar även för kostnaderna för en i 18 § 4 mom. avsedd bortdragning av en tobaksprodukt från marknaden.

När en statlig myndighet behandlar ett ärende enligt denna lag kan den ta ut en avgift som fastställs i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Närmare bestämmelser om avgifterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

25 a §

Kommunen skall hos näringsidkaren ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa för kontroller och provtagning som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 14 a § 3 mom. Dessutom skall kommunen hos näringsidkaren ta ut en avgift för tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som meddelats med stöd av en kontroll som in-

går i den kommunala tillsynsplanen enligt 14 a § 3 mom., när föreskrifterna har meddelats med anledning av att bestämmelserna i denna lag inte har följts.

Kommunen skall bestämma avgifterna för sina prestationer så att beloppet motsvarar högst kostnaderna för att producera prestationen.

25 b §

Avgifter enligt denna lag kan drivas in utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

28 a §

Den kommunala tillsynsmyndigheten samt länsstyrelsen är skyldiga att på begäran utan ersättning tillställa Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral de övriga uppgifter om kontroller, kontrollåtgärder, kontrollpersonal, avgifter samt tillsyn som behövs för styrningen, uppföljningen, rapporteringen och statistiken i fråga om tillsynen enligt denna lag.

Tillsynsmyndigheterna skall lämna de uppgifter som avses i 1 mom. på det sätt som Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral bestämmer.

Närmare bestämmelser om tillsynsmyndigheternas anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

35 §

I denna lag avsedda beslut av förvaltningsmyndighet kan verkställas oavsett besvär. Besvärmyndigheterna äger likväl rätt att förbjuda eller avbryta beslutets verkställighet högst till dess ändringsansökningen genom lagakraftvunnet utslag avgjorts.

I denna lag avsedda ärenden angående utfärdande av förbud kan upptagas till ny behandling, såframt det på synnerliga skäl finnes motiverad anledning härtill.

35 §

Ändring i beslut som gäller tillsynsplaner enligt 14 a § 3 mom. samt taxor enligt 25 a § 1 mom. får sökas med iakttagande av vad som i kommunallagen (365/1995) föreskrivs om ändringssökande.

I denna lag avsedda beslut av förvaltningsmyndigheter kan verkställas även om de överklagas. Besvärmyndigheterna har dock rätt att förbjuda eller avbryta beslutets verkställighet högst till dess överklagandet avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

Ärenden som gäller meddelande av förbud enligt denna lag kan upptas till ny behandling, om det av synnerliga skäl finns grundad anledning till det.

Denna lag träder i kraft den 2006.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall ha det riksomfattande tillsynsprogram som avses i 14 § 3 mom. färdigt senast den 1 januari 2007. Kommunen skall förfoga över en kommunal tillsynsplan som avses i 14 a § 3 mom. senast den 1 januari 2008. Kommunen kan börja ta ut avgifter enligt 25 a § 1 mom. efter det att den har godkänt tillsynsplanen, dock tidigast den 1 januari 2007.

3.

Lag

om ändring av kemikalielagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kemikalielagen av den 14 juni 1989 (744/1989) 5 - 7 och 49 §, 55 § 2 mom. och 60 § 2 mom.,

av dem 5 § sådan den lyder i lag 391/2005, 6 § sådan den lyder i lag 220/1995 och 1073/1995, 7 § sådan den lyder i lag 696/2001 och i nämnda lag 391/2005, 55 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1198/1999 och 60 § 2 mom. sådant det lyder i lag 57/1999, samt

fogas till 56 §, sådan den lyder i nämnda lag 391/2005, ett nytt 2 mom. och till 60 §, sådan den lyder i lag 1412/1992 och i nämnda lag 57/1999 ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., som följer:

Gällande lydelse

5 §

Tillsynsmyndigheter i centralförvaltningen

Den högsta tillsynen över iakttagandet av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt den riksomfattande styrningen av verkställigheten och tillsynen ankommer på

1) social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i fråga om förebyggande och avvärjning av sådana skador på hälsan samt sådana brand- och explosionsrisker som orsakats av kemikalier, samt

2) Finlands miljöcentral i fråga om förebyggande och avvärjning av kemikalieskador på miljön..

Föreslagen lydelse

5 §

Tillsynsmyndigheter i centralförvaltningen

Den högsta tillsynen över iakttagandet av denna lag samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt den riksomfattande styrningen av verkställigheten och tillsynen ankommer på

1) Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral i fråga om förebyggande och avvärjning av sådana skador på hälsan samt sådana brand- och explosionsrisker, som orsakats av kemikalier, samt

2) Finlands miljöcentral i fråga om förebyggande och avvärjning av kemikalieskador på miljön.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall inom sitt verksamhetsområde för styrningen och samordningen av verkställigheten av tillsynen enligt denna lag utarbeta ett riksprogram för övervakningen av kemikalielagen (tillsynsprogram). Tillsynsprogrammet skall åtminstone innehålla följande:

- 1) allmän definition av innehållet i kontrollerna,*
- 2) grunderna för riskvärderingen av de olika tillsynsobjekten och för hur kontrollfrekvensen för objekten bestäms,*
- 3) metoder för utvärdering av de tillsynsplaner som avses i 7 § 3 mom., samt*
- 4) metoderna för utvärdering av tillsynsprogrammet.*

Tillsynsprogrammet skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år. Tillsynsprogrammet enligt denna lag utgör en del av det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet, i vilket ingår också de andra riksomfattande tillsynsprogram som regleras i annan lagstiftning om miljö- och hälsoskydd.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av det riksomfattande tillsynsprogrammet och om dess innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Regionala tillsynsmyndigheter

Länsstyrelsen och den regionala miljöcentralen leder och övervakar inom sina respektive verksamhetsområden kommunernas verksamhet vid tillsynen över att denna lag följs.

7 §

Lokala tillsynsmyndigheter

I kommunen utövar kommunstyrelsen tillsyn över iakttagandet av denna lag samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, om inte detta i en instruktion har uppdragits åt någon nämnd (*kommunal kemika-*

6 §

Regionala tillsynsmyndigheter

Länsstyrelsen och den regionala miljöcentralen leder och övervakar inom sina respektive verksamhetsområden kommunernas verksamhet vid efterlevnaden av denna lag. Dessutom bedömer och utvärderar länsstyrelsen de kommunala tillsynsplaner som gäller övervakningen av kemikalielagen.

7 §

Lokala tillsynsmyndigheter

I kommunen utövar kommunstyrelsen tillsyn över iakttagandet av denna lag samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, om inte detta i en instruktion har uppdragits åt någon nämnd (*kommunal kemika-*

lietillsynsmyndighet).

Uppgiften kan också anförtros en samkommun.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som i denna lag föreskrivs för kommunen eller dess myndighet och där behörighet kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter den under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

49 §

Rätt att få uppgifter av andra myndigheter

De myndigheter som med stöd av denna

lietillsynsmyndighet). Fullmäktige kan ge den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten rätt att överföra befogenheten på en tjänsteinnehavare som lyder under den. Den kommunala kemikalietillsynsmyndigheter har dock inte rätt att överföra sin befogenhet i fråga om godkännandet av den tillsynsplan som avses i 3 mom. på en underlydande tjänsteinnehavare. Uppgiften kan också anförtros en samkommun.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt denna lag skall skötas av kommunen eller en myndighet i kommunen och där befogenhet kan överföras på en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen har gett sitt samtycke.

För den föreskrivna regelbundna tillsyn som utövas av den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten skall kommunen utarbeta och godkänna en plan för övervakningen av kemikalielagen (kommunal tillsynsplan) så att tillsynen är av hög kvalitet och förebygger sanitära olägenheter samt brand- och explosionsrisker. Tillsynsplanen skall åtminstone innehålla följande:

- 1) definition av innehållet i kontrollerna,
- 2) kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten,

och

- 3) utvärdering av tillsynsplanen.

Den kommunala tillsynsplanen skall beakta det riksomfattande tillsynsprogrammet enligt 5 §. Tillsynsplanen skall ses över vid behov, dock minst vart tredje år.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillsynsplanerna, de kontroller som ingår i tillsynsplanerna, kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten, provtagning och utvärdering av tillsynsplanen utfärdas genom förordning av statsrådet.

49 §

Tillsynsmyndighetens anmälnings- och informationskyldighet

De myndigheter som med stöd av denna

Gällande lydelse

lag eller andra författningar utövar tillsyn över kemikalier har rätt att för övervakningen få behövliga upplysningar av varandra och använda varandras prov vid behövliga undersökningar.

55 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som en annan myndighet har fattat med stöd av denna lag söks i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996).

56 §

Verkställighet

I ett beslut som fattats med stöd av 29, 42, 45 eller 46 § eller 66 § 1 mom. kan set föreskrivas att beslutet skall iakttas trots att ändring söks, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat. Över ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen som enbart gäller verkställighet och genom vilket verkställig-

Föreslagen lydelse

lag eller andra författningar utövar tillsyn över kemikalier har rätt att för övervakningen få behövliga upplysningar av varandra och använda varandras prov vid behövliga undersökningar.

Den kommunala kemikalietillsynsmyndigheten samt länsstyrelsen är skyldiga att på begäran utan ersättning tillstålla Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral de övriga uppgifter om kontroller, kontrollåtgärder, kontrollpersonal, avgifter samt tillsyn som behövs för styrningen, uppföljningen, rapporteringen och statistiken i fråga om tillsynen enligt denna lag.

Tillsynsmyndigheterna skall lämna de uppgifter som avses i 2 mom. på det sätt som Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral bestämmer.

Närmare bestämmelser om tillsynsmyndigheternas anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

55 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som en annan myndighet har fattat med stöd av denna lag får sökas i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). *Ändring i beslut som gäller tillsynsplaner enligt 7 § 3 mom. och taxor enligt 60 § 2 mom. får sökas med iakttagande av vad som i kommunallagen (365/1995) föreskrivs om ändringssökande.*

56 §

Verkställighet

Ett beslut om en tillsynsplan enligt 7 § 3 mom. är verkställbart även om det överklagas, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

het av det överklagade beslutet förbjuds eller avbryts får besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast i samband med huvudsaken. eller avbryts får besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast i samband med huvudsaken.

60 §

Avgifter

 För ett beslut som kommunens kemikalietillsynsmyndighet och en tjänsteinnehavare som är underställd denna har fattat kan en avgift uppbäras enligt en av kommunen godkända taxa.

60 §

Avgifter

 För kontroller som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 7 § skall kommunen ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa. Dessutom skall kommunen hos verksamhetsidkaren ta ut en avgift för tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som meddelats med stöd av en kontroll som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 7 §, när föreskrifterna har meddelats med anledning av att bestämmelserna i denna lag inte har följts. Kommunen skall bestämma avgifterna för sina prestationer så att beloppet motsvarar högst kostnaderna för att producera prestationen.

 Denna lag träder i kraft den 2006.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall ha det riksomfattande tillsynsprogram som avses i enligt 5 § färdigt senast den 1 januari 2007. Kommunen skall förfoga över en kommunal tillsynsplan som avses i 7 § 3 mom. senast den 1 januari 2008. Kommunen kan börja ta ut avgifter enligt 60 § 2 mom. efter det att den har godkänt tillsynsplanen, dock tidigast den 1 januari 2007.
